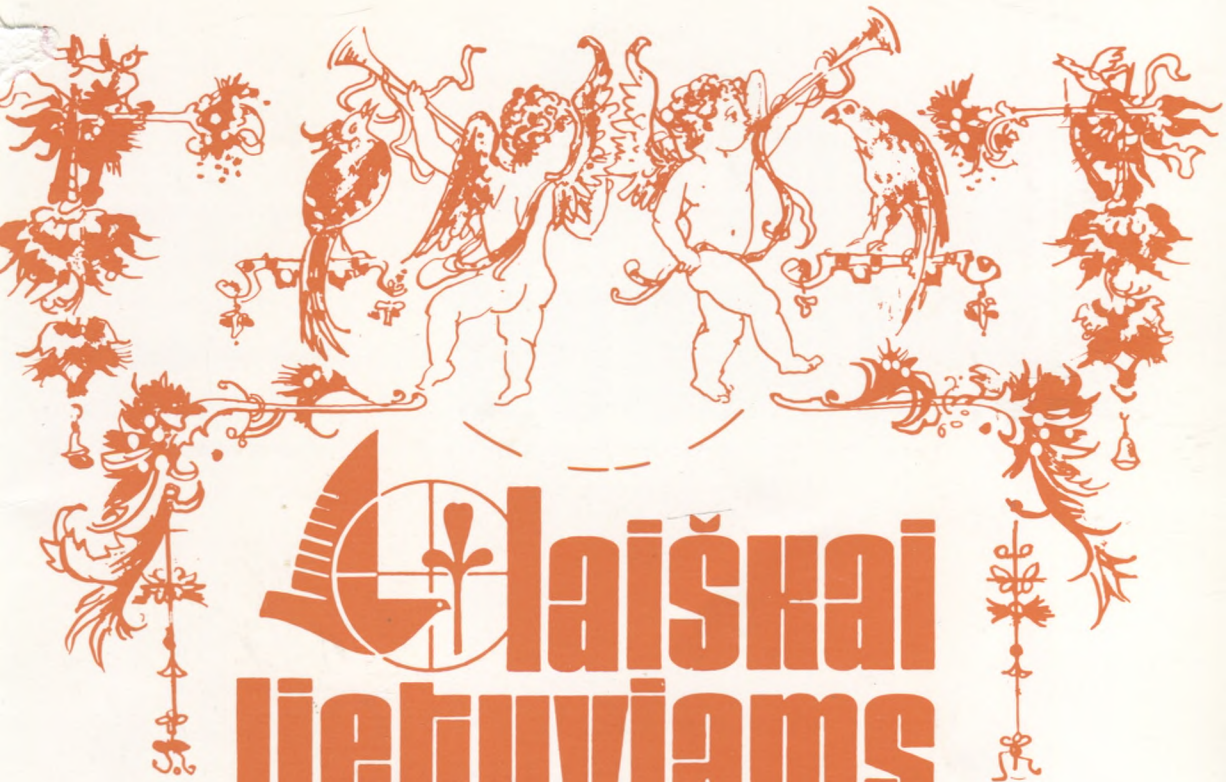

Laiškai lietuviams

JULY-AUGUST 1994 LIEPA-RUGPJŪTIS

APIE LAIŠKUS IR TAUTOS LOBIŲ SAUGOJIMĄ	217	Danutė Bindokienė
KAIP PASILIKTI JO MEILĖJE	220	Chiara Lubich
ŠEŠTASIS DIEVO ĮSAKYMAS	221	Stasė Dzenuškaitė
NEŽUDYK	226	Dalia Staniškienė
ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE	229	Jonas Lauriūnas, SJ
DIEVO IR ARTIMO MEILĖ	231	Aušra Mongirdaitė
GERBK TĖVĄ IR MOTINĄ	238	Vilmantė Pociūtė
KAI SANTUOKA SUBYRA	240	A. Saulaitis, SJ
KNYGOS	243	Red.
TĖVYNĖJE	244	Marija A. Jurkutė
ŠYPSENŲ MIESTAS, PASILGAU	248	Loreta Vaškus
KALBA	249	Juozas Vaišnys, SJ
ĮVAIRYBĖS	250	Red
ŠYPSULIAI	251	Red.
TRUMPAI	252	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas Algimanto Kezio nuotraukomis iš knygos “Dvigubas solo”.

Viršelio piešinys — dail. Joanos Plikionytės-Bružienės.

Skyrių vinjetės — Rasos Sutkutės.

Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos

Apdaila — Teresės Bogutienės.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (ISSN 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

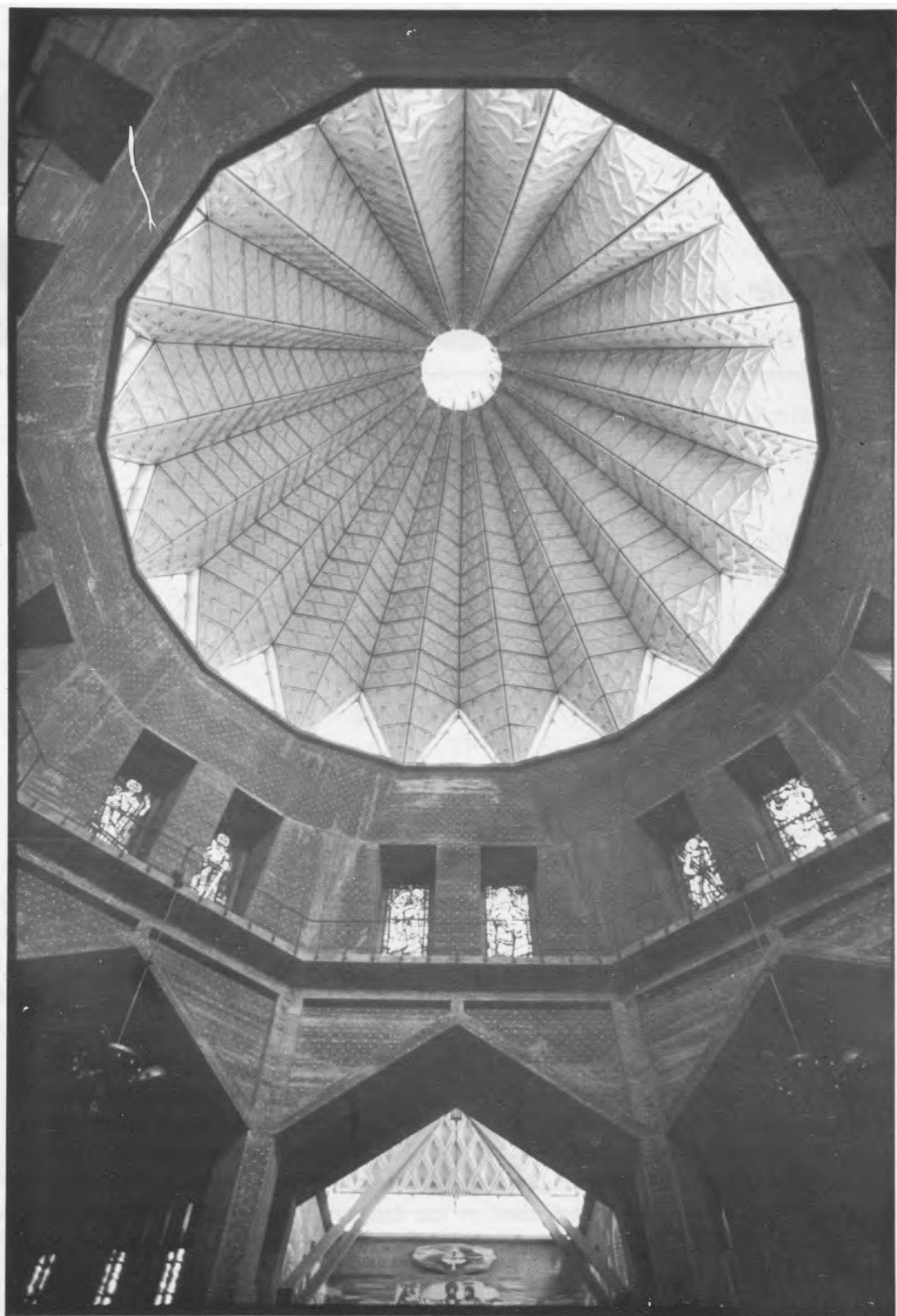
1994 / LIEPA-RUGP. / JULY-AUGUST / VOL. XLV, NO. 7-8

APIE LAIŠKUS IR TAU- TOS LOBIŲ SAUGOJIMĄ

DANUTĖ BINDOKIENĖ

“Laiškai lietuviams” nėra eilinis žurnalas, o ištikimas, nuolatinis ryšys su skaitytojais keliuose žemynuose. Kai pagalvojame, kaip sunku brūkštelėti kelias eilutes giminei ar draugui, visi tie, margai prirašyti, “LL” puslapiai kelia nusistebėjimą, juo labiau, kad “susirašinėjimo” našta gula ant vieno žmogaus — redaktoriaus kun. Juozo Vaišnio pečių. Ne per seniausiai jam Čikagoje buvo suruoštas pagerbimas, kur pasakyta nemažai gražių žodžių, minėtos jo asmeniškos ir “LL” sukaktys, bet, nubirus gėlių žiedams, sudegus žvakėms ir pranykus pagyrimo kalbų aidams, redaktoriui vėl liko tik darbas.

Jeigu paklaustume kun. Vaišnį, kas žurnale jam arčiausia “prie širdies“, o kas daugiausia nusivylimo atneša, jis galbūt atsakytų: “Kalbos skyrius!” Ir tas pats atsakymas tiktų abiem klausimams. Daugeliui žinoma “LL” redaktoriaus meilė gimtajai kalbai ir rūpestis, kai svetimos piktžolės vis labiau užgožia lietuvių kalbos žodyną. Jis — tarytum nepailstantis daržininkas — tas piktžolės ravi ir ravi, bet jos vis dygsta.

Apriškimo bazilika Nazarete.

A. Kezio nuotr.

Čia ir kyla kun. Vaišnio susierzinimas, kad visas jo nuoširdžias pastangas “šuo ant uodegos nusineša” o kalba nei kiek nepasitaiso.

Galbūt daugelis “Laiškų lietuviams” skaitytojų jaučia panašų bejėgiškumą, kai atsisverčia laikraštį (ypač iš Lietuvos), kai girdi lietuviškas radijo laidas, kalbėtoją scenoje, pokalbį Jaunimo centro kavinėje... Mokiniai senais laikais skųsdavosi, kad lietuvių kalbos kirčio mokslas turi devyniasdešimt devynias taisykles: mokykis-nesimokyk, visų vis tiek neišmoksi! Šiuo atveju galėtume pasakyti, kad tų kirčio taisyklių, matyt, dar per mažai — kiekvienas lietuvis sugeba “savas susikurti” ir žodžius pagal jas kirčiuoti, visai nepaisydamas anų 99 taisyklių, arba bent tų, kurias kun. Vaišnys per “LK” kalbos skyrių jau daug metų mėgina savo skaitytojams įkalti.

Prasidėjus dažnesnei abipusei komunikacijai su Lietuva, visi labiausiai nustebome lietuvių kalbos pasikeitimais per tą laiką, kai buvome vieni nuo kitų atskirti geležine uždanga. Mūsų tautiečiai iš anapus Atlanto negali atsišbėti, kad mes iš viso lietuviškai mokame (nors, deja, su anglų kalbos tarsena...). Užsienio lietuviai yra tiesiog apstulbinti svetimybų gausa (ir dar su rusiškos tarsenos sąskambiu...), pasiliejančia ne tik iš lietuvių lūpų, bet ir iš spaudos puslapių. Galima net prileisti, kad po tam tikro laiko lietuvių kalba išnyks, o liks tik kažkoks “kreivakojis hibridas”, svetimybėmis pasiramsčiuojantis.

Prieš tokį barbarizmą antplūdį net “LK” yra bejėgiai. Tačiau nesame vieni. Šis “naujoviškos” kalbos fenomenas jau pasiekė epidemijos stovį ir kituose kraštuose. Pasaulio “vienodėjimo” sindromas dvidešimtojo amžiaus pabaigoje daugeliui kelia baimę, kad gali išnykti tautų savitumas, jų papročių ir tradicijų margumynas, o visos kalbos ilgainiui tiek suvienodės, jog galėsime visi susikalbėti — nuo vieno Žemės pakraščio iki kito. Patogumas bus begalinis: tautų vadai galės vieni kitus iškeikti, derėtis, apgaudinėti, grasinti ir pataikauti, su-

prasdami, ką kuris sako, o paprasti žmonės, nuvykę į svetimą kraštą (ar tuomet bus svetimų kraštų?), mokės paklausti kelio, paskaityti valgių sąrašą restorane.

Prognozė įdomi, bet ne visiems priimtina, nes anglų kalba yra kaip tik toji, kuri pradeda brautis į kitas kalbas ir jas nustelbti. Praėjusių metų pabaigoje net Rusijoje susirūpino “vakarietiškejimu” ateinančiu per beatodairišką anglų kalbos vartojimą, kad ta įtaka nepakenktų rusų tautos patriotizmui, buvo uždrausti skelbimai reklaminėse lentose, parduotuvių vitrinose, visose viešose vietose, jeigu jie parašyti tik angliškai. Anglų kalba leidžiama tik tuo atveju, jeigu stambesniais — žinoma, kirilicos — rašmenimis tas pats užrašas yra ir rusų kalba.

Su angliškais barbarizmais stipriai kovoja ir Prancūzija. Jau anksčiau ne kartą buvo spaudoje bei kitoje žiniasklaidoje pasisakyta, kad reikia saugoti svarbiausią tautos lobį — prancūzų kalbą nuo svetimybų. Atrodo, kad spėjimai nedaug tepadėjo, nes vyriausybė turėjo imtis griežtesnių priemonių. Š.m. birželio mėnesio viduryje buvo priimtas įstatymas, kad negalima vartoti anglų ir kitų svetimų kalbų žodžių, jei prancūzų kalba daiktui ar sąvokai turi savo atitikmenį. Nusikaltėliai bus baudžiami piniginėmis bandomis.

Nežinia, ar anglai išsiveidžia dėl jų kalbos pavertimo “nusikaltimo įrankiu“, bet amerikiečiai tik numoja ranka: juk jų kalba tarytum nuausta iš vokiškų, ispaniškų, lotyniškų, prancūziškų ir kitų kalbų gijų. Koks čia skirtumas, jei atsiranda vienas kitas naujas svetimas žodis?

Būtų ne pro šalį, kad ir Lietuva sumanytų išleisti įstatymą, nusižiūrėjusi į Prancūzijos pavyzdį. Gal iš kalbos išnyktų “nokdaunai, asortimentai, holdingai, holės, brifingai” ir kitas žargonas, o, kol išnyktų, valstybės išdas gerokai prisipildytų “valiuta” už gautąsias pabaudas, nesilaikant kalbos švarinimo įstatymo.

Šiltą, tingią, atostogomis alsuojančią vasarą

KAIP PASILIKTI JO MEILĖJE

CHIARA LUBICH

"Jei laikysite mano įsakymus, jūs pasiliksime mano meilėje, kaip ir Aš laikiau savo Tėvo įsakymus ir pasilikau jo meilėje" (Jn 15,10).

Šie žodžiai yra paimti iš Evangelijos pagal Joną (14-17). Jėzus po paskutinės vakarienės taip kalba savo apaštalams. Jo žodžiai užtikrina, kad tik laikydami jo įsakymus, mes pasilieiname jo meilėje. Šių žodžių reikšmė paminėta ir ankstesnėje strofoje, kurioje Jėzus savo apaštalams sako: "Jei jūs mane mylite, laikykite mano įsakymus" (Jn 14,15). Aišku, kad motyvas ir skatinimas laikytis jo įsakymų turi būti meilė Jėzui.

O meilė Jėzui pripažįsta jo įsakymus ir jų laikosi. Toji meilė skatina mus uoliai ir ištikimai gyventi pagal jo žodžius. O gyvendami pagal Jėzaus žodžius, mes pasiliksime jo meilėje ir tada galėsime jį mylėti vis nuoširdžiau.

Užtai tų žodžių esmė ir skatina pasilikti jo meilėje. Bet ką Jėzus nori tais žodžiais pasakyti? Nėra abejonės, jog jis nori pasakyti,

kad jo įsakymų laikymasis rodo mus esant jo draugais. Tai ir yra sąlyga, kuri užtikrina ir leidžia būti jo draugais.

Mes jaučiame, kad jis nori pasakyti kai ką daugiau: kad laikydami jo įsakymus, mes galime augti toje meilėje, kuri tikrai yra Jėzaus meilė. O tą meilę Jis parodė savo žemiškame gyvenime. Toji jo meilė daro jį vieną su Tėvu ir su visais jo broliais ir seserimis, o ypatin- gai su menkaisiais, silpnaisiais, svetimšaliais.

Jėzaus meilė gydo kiekvieną sielos ir kūno žaizdą, ji duoda ramybę ir džiaugsmą kiekvienai širdžiai, ji nugali kiekvieną nesutarimą, grąžina solidarumą ir vienybę tarp visų. Jei mes gyvensime pagal Jėzaus žodžius, jis gyvens mumyse ir padarys mus savo meilės įrankiais.

Kaip mes galėsime gyventi pagal šiuos žodžius? Mes turime pasiryžti visu uolumu siekti tikslo, kuris nurodo krikščioniško gyvenimo vykdymą ne tik ribotai, bet visu uolumu ir rūpestingai. Šventieji kaip tik ištikimai laikydamiesi Dievo įsakymų ir buvo tapę gyvenančiais jo žodžiais.

Šį kartą pasistenkime gyventi pagal vieną jo žodį, pagal vieną jo įsakymą. Nuo tada, kai Jėzus davė Naują Įsakymą ("Mylėkite vienas kitą, kaip aš jus mylėjau") jis tapo jo žodžių širdimi, sinteze. Tad pasistenkime pagal jį ir gyventi be kompromisų.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

pavartykime senesnius "Laiškų lietuviams" numerius, dar kartą pasiskaitykime jose kalbos tobulinimo skyrelius (šį kartą mėginkime iš kiekvieno pasisavinti bent po vieną dalelytę patarimų). Turime pagaliau suprasti, kad pats didžiausias turtas, išskiriantis tautą iš kitų, yra jos savita kalba. O lietuvių kalbos senumu, žodingumu ir skambumu galime kiekvienas vertai didžiulis. Nėra reikalo mums krimsti svetimas piktžolės, kai galime gardžiuti nuosavais vaisiais.

ŠEŠTASIS DIEVO ĮSAKYMAS

- KELRODĖ ŽVAIGŽDĖ

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

STASĖ DZENUSKAITĖ

*Visa tu graži, mano bičiule,
ir dėmės nėra tavyje.*

(Cg 4,7)

Esu pedagogė ir motina. Labai rūpi mūsų vaikų ir jaunimo dora, o beveik nėra dienos, kad nusikaltimų kronika neskelbtų išprievartavimo. Prievartautojų tarpe nemažai jaunuolių, net paauglių, o nereta auka mažamečiai vaikai: mergaitės ir... berniukai. Kino, video salonų, net televizorių ekranai prisotinti nuogo ir vulgarus sekso. Gatvės bulvarinius laikraštpalaičius su "meilės" pamokomis pardavinėja vaikai. Menas dažnai balansuoja ant pornografijos lyno. Iš estrados pakylų klykia nešvankybės. Skiriasi jaunos poros, dar kaip reikia nepradėję šeimyninio gyvenimo. Žudomi nelaukti negimusieji. "Visuomenės nuomonė" reikalauja viešnamių. Dienraščiai atvirai reklamuoja žavingas "prekes", žadančias "malonių akimirkų" jauniems ir pagyvenusiems. "Grožio karalienių" konkursai, propaguojantys vienpusišką ir iškreiptą moters grožio supratimą, organizuojami net darželiuose. Lotynų Amerikos aistringus šokius treniruojami šokti taip pat darželinukai... Argi viską suminėsi, ko šiandien taip daug į "laisvę" besiveržiančioje Lietuvoje? Kur tavo, Moze, plokštės, kuriose neišdildomai iškalta — nepaleistuvauk! Kokios dulkės, koks dumbblas mūsų sielose užklojo šeštąjį Dievo Įsakymą?

Mokykla, kurdama reformos koncepcijas, nesirūpsta tiesiai ir aiškiai "ant savo namų durų

staktos ir ant savo vartų" (Įst 11,20) užrašyti Dešimt Dievo Įsakymų, kurie būtų tikroji kelrodė žvaigždė ir mokiniams, ir mokytojams.

Ne visi tėvai taip pat jų moko savo vaikus. Tad ką daryti, kad Šeštasis pradėtų gyventi mūsų širdyse, mūsų šeimose, mūsų mokyklose, visoje mūsų tautoje? Kai kas siūlo griežčiau bausti, rūščiau drausti. Bet kažin ar tai geriausias būdas?

Kai būdama 13-15 metų mokiausi Šiaulių mergaičių gimnazijoje, kapelionas kartas nuo karto į tikybos pamoką atsinešdavo katalikių moterų žurnalą "Vaidilutė" kuriame savo kūrybą publikavo tokie mūsų meninio žodžio meistrai ir taurios sielos rašytojai, kaip: Antanas Vaičiulaitis, Nelė Mazalaitė, Petrė Orintaitė, Pleirytė-Puidienė ir kiti. Nors Šatrijos Raganos jau nebuvo gyvųjų tarpe, bet tame žurnale buvo atspausdintas ne vienas jos kūrinys. Kapelionas parinkdavo iš ten spausdinamų kūrinių novelių "apie meilę" ir, pradžioje pamokos trumpai paaiškinęs, ką turėtume iš vadovėlio pasiskaityti ir išmokti kitai pamokai, duodavo gerai skaitančiai mergaitei į rankas "Vaidilutę" — ir taip praeidavo beveik visa tikybos pamoka, mums besiklausant apie meilę. Apie tyrą, kilnią, sudvasintą... Be abejo, kad paauglėms šitokios pamokos labai patikdavo, tik tada mes sąmoningai nesupratome jų prasmės. Žiūrejom į jas kaip į labai malonų laiko praleidimą. O juk jos nebuvo tik laiko praleidimas, jos paauglių sielose dirbo didelį darbą.

Turiu prisipažinti, kad ilgai tų pamokų

prasmės nesupratau. Buvo toks laikotarpis jaunystėje, kai mano vaikystės tikėjimą buvo pradėję smarkiai, vos ne iš pat šaknų, judinti abejonės. Ir tada ne kartą mintyse priekaištavau savo kapelionui, kad jis, užuot dėjęs tvirtus tikėjimo pamatus, gaišo laiką novelėmis „apie meilę“...

Tik vėliau visai aiškiai supratau ir kaskart vis labiau įsitikinu, kad kapelionas buvo labai geras pedagogas ir labai subtilus psichologas, kad jis dirbo šventą darbą — ugdė bręstančias mergaites meilei. Kapelionas, pasitelkęs į pagalbą didelį poveikį turintį meninį žodį, kristalizavo mūsų jaunoje sąmonėje meilės supratimą, padėjo susikurti iki pat senatvės neišblėsusį meilės idealą, žadino širdyse meilės ilgesį.

Kokios meilės supratimą, kokios meilės idealą, kokios meilės ilgesį? Visų pirma — meilės, kaip vienos iš pačių brangiausių Dievo dovanų žmogui; meilės, kaip dvasinio ryšio tarp dviejų žmonių palaimos; meilės, kaip giliausios pagarbos žmogui, nesavanaudiškiausio pasiaukojimo apraiškos; meilės, kaip žmogų taurinančios ugnies; meilės, kaip dvasinio džiaugsmo šaltinio; meilės, kaip akstino tobulėti — siekti pačių aukščiausių vertybių; meilės, kaip vieno iš kelių, vedančių į Dievą; meilės, kaip atsakomybės už save ir kitą žmogų; meilės, kaip atsakomybės už tą, kuris dar ateis į šį pasaulį, gimęs iš tos meilės...

Tokio meilės supratimo formavimas kažin ar tik nebus vienas iš pačių geriausių būdų, skatinančių vaikus ir jaunimą laikytis šeštojo Dievo Įsakymo? Vaikų ir jaunimo ugdymas meilei ar tik nebus vienas iš veiksmingiausių imunitetų prieš Šeštojo draudžiamas pagundas, priedo jų klastingas viliones, prieš jų pasaldintus nuodus?

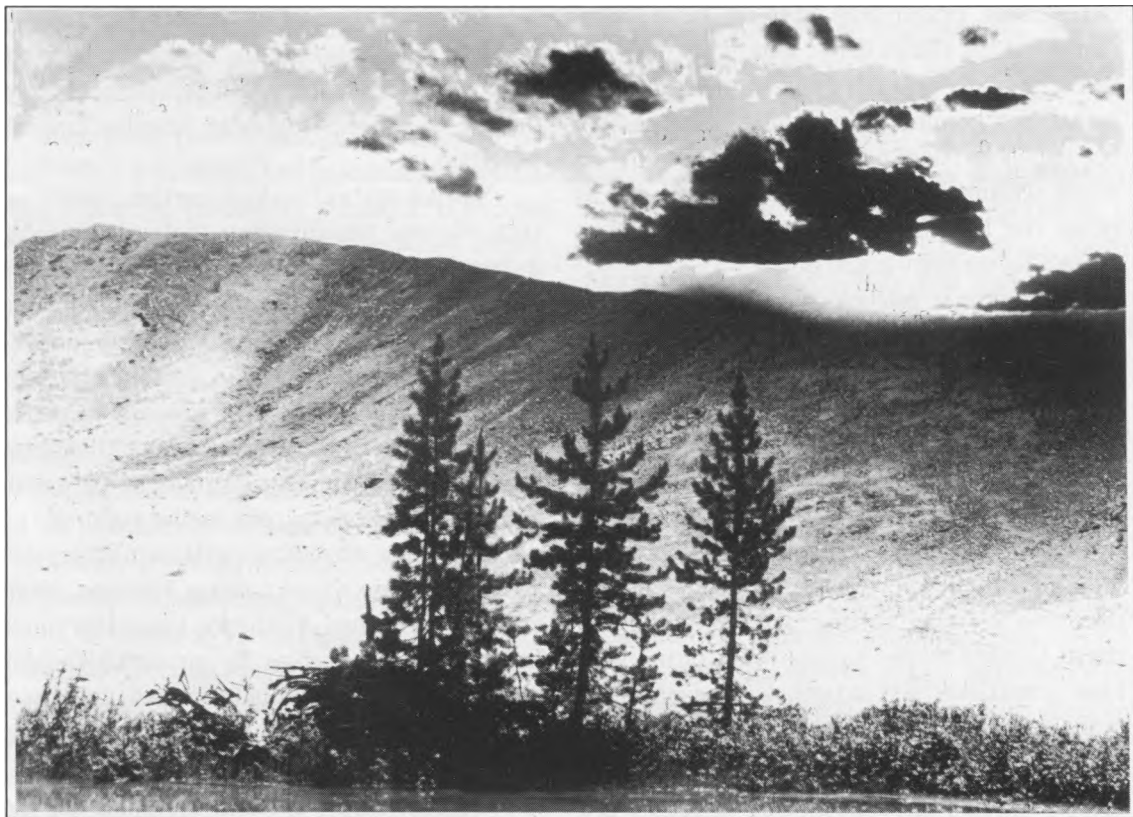
Turbūt nėra žmonių kalboje kito tokio žodžio kaip „meilė“, į kurio sąvoką dedamas toks be galo įvairus ir skirtingas turinys; nuo juslinio pasimėgavimo iki dvasios ugnies blyksnių, nuo vartotojo malonumo iki aukos laimės.

Ir atitinkamos literatūros, ir pedagoginių-

psichologinių tyrimų analizė leidžia daryti apibendrintą išvadą, kad meilė turi dvi pagrindines prasmes; 1) meilė — turėjimas, gavimas, vartojimas ir 2) meilė — aukojimas, davimas, tausojimas. Kai mylima, orientuojantis į gavimą, vartojimą, meilė reiškiasi meilės objekto išnaudojimu, pavergimu, žeminimu, slopinimu, savo egoistinių poreikių tenkinimu. Ir priešingai — kai mylima, orientuojantis į aukojimą, davimą, nepaisant savo asmeninių pomėgių, naudos, meilė mylimą žmogų skatina atsiverti aukštiesiems idealams, dvasiškai tobulėti, realizuoti harmoniją savo viduje ir santykiuose su kitais žmonėmis ir visu pasauliu — žeme ir dangum.

Apie tai rašau todėl, kad šios dvi meilės prasmės, egoistinė ir altruistinė, šios dvi meilės spalvos — kruvinai pilka ir violetiniai sidabrinė pastebimos nuo pat pirmųjų žmonijos tėvų - Adomo ir Ievos — savarankiškų žingsnių ir tęsiasi iki mūsų dienų, palikdamos antspaudą mūsų kiekvieno vidiniame pasaulyje, mūsų elgesyje, mūsų konkrečiuose santykiuose. Šios dvi meilės prasmės ženklios ir mūsų vaikų, mūsų mokinių mūsų auklėtinių meilės supratime.

Drauge su tikybos mokytojais klausėme keleto šimtų mokinių: „Kas yra meilė?“, „Kaip aš suprantu meilę?“ Kadangi neprašėme pasirašyti pavardžių, atsakymus gavome gana nuširdžius ir atvirus. Nors atsakymai įvairūs, bet jų turinyje labai ryškios dvi nuomonės: Vieniems meilė — „jausmas, kuris pakylėja žmogų nuo kasdienybės, sutaurina jį, priverčia svajoti ir gyventi ne tik sau“ (XI kl.), „pati didžiausia dovana, kurią galėjo duoti Dievas. Be jos žmonės pasidaro tamsūs, negerai“ (VII kl.). „tai kažkas nepaaiškinamo, švento“ (VII k.), „tai sugebėjimas teikti kitam gerumą, tai dvasinis žmonių artumas“ (IX kl.), o kitiems — „jausmų sukūrys, chaosas, tyrų ir netyrų minčių mišinys“ (XII) „jausmas, kuris veda iš proto, per jį žmonės nusizudo, gali ir kitus nužudyti“ (IX kl.), „tai kančios, baisus pavydas,

Vidudienis.

A. Kezio nuotr.

mirtina liga" (X kl.), "meilė — seksas" (X kl.), "fizinė jėga, geismas, malonumas" (XI k.), "meilė — karatė lovoje" (VIII k.), buvo ir toks: "Aš nežinau, kas yra meilė, nes aš nieko nemyliau, aš visų nekenčiau, o visų pirma savęs. Aš — antikriste! Šėtonas — jėga! Aš nemoku mylėti ir nenoriu išmokti. Aš nekenčiau ir šėtono, bet jo meilė yra nekenčiamas. Nekenčiau pasaulio, nekenčiau gerumo, nekenčiau žmonių, nekenčiau saulės" (VIII kl.).

Tai tik keletas atsakymų, į kurias kiti daugiau ar mažiau panašūs. Jie mums, pedagogams ir tėvams, turėtų būti labai svarbūs, nes tai mūsų vaikų, mūsų mokinių balsas. Jų šiandien turimas meilės supratimas, rodantis, ką mes padarėm ar ko nepadarėm, skiepydami jiems

šeštąjį Dievo Įsakymą. O gal nei žodžiu, nei savo gyvenimo pavyzdžiu nebuvom jiems net užsiminę, kad yra toks Įsakymas? Gal žodžiu ar gyvenimo pavyzdžiu net skatinom jį laužyti ir trypti savo sielose ir santykiuose?

Pabandykime nubrėžti mintimis projekciją į ateitį, pabandykime įsivaizduoti, koks vyras, koks mylimasis, koks šeimos tėvas gali išaugti iš paauglio, kuris nuo mokyklos suolo brandina mintį, kad meilė-fiziologinis malonumas, kad tai — "karatė lovoj"; kokia bus mylimoji ir motina mergaitė, kuriai atrodo, kad meilė — įvairiausių chaotiškų ir nevaldomų jausmų siautulis, blaškantis žmogų nuo bangos ant bangos kaip įsisiautėjęs okeanas mažytį laivelį be vairo, kad meilė — beprotybė, ašaros, pavy-

das, kerštas, pragariškos kančios, kūno malonumai? O kas išaugs iš tos, kuri, dar vaikas būdama, jau nekenčia nei žmonių, nei savęs, nei saulės, nei gerumo, kuri ne tik nieko nemylė, bet ir nenori išmokyti mylėti?.. Ar nereikia čia mūsų išminties ir širdies, ar ne pats laikas (jeigu dar labai nepavėlavom) tiesti pagalbos ranką? Tačiau kaip, koku būdu?

Pedagogai ir psichologai mums sufleriuoja, kad nuo įsisavinto ir įsisąmoninto dorovinių sąvokų turinio labai daug priklauso žmogaus elgesys, jo santykiai; kad sąvoka yra tikriausia tarpininkė tarp ugdomosios gėrybės ir vaiko dvasios, kad ugdomąją gėrybę vaikas gali priimti ir asimiliuoti, tik turėdamas tos gėrybės sąvoką.

Tad ir mes, norėdami, kad mūsų vaikai ir mokiniai šeštąjį Dievo Įsakymą įsisavintų kaip dorovinę vertybę, turime padėti jiems susidaryti teisingą meilės sąvoką. Visų pirma subtiliai ir taktiškai aiškindami, kad paauglystėje pradedantis kelti nerimą seksualinis potraukis

— nėra meilė, kad fiziologinis geismas, kūno aistra ir geidulingumas — nėra meilė, kad egoistinis fizinių malonumų tenkinimas — nėra meilė, kad dauginimosi instinktas — taip pat dar ne meilė. Bet visa tai žmogus gali pakylėti iki meilės!

Aiškinant meilės ir jai giminingas sąvokas, ypač tenka atkreipti dėmesį į meilės ir atsakomybės, meilės ir skaistybės, meilės ir riteriškumo, meilės ir pasiaukojimo sąsajas. Antai, Karolis Vojtyla — popiežius Jonas Paulius II monografijoje „Meilė ir atsakomybė“ meilės sąvoką, jos ugdymo problemą atskleidžia įvairiais aspektais: fiziologiniu, psichologiniu, filosofiniu, religiniu, metafiziniu, pedagoginiu, socialiniu. Perskaičius šią knygą, paaiškėja, kaip labai turi būti pasirengęs pedagogas ir tėvas-motina, kurių pareiga padėti jaunam žmogui išsivaduoti iš kibių ir lipnių, drumsčiančių aiškų protą ir tyrą širdį geismo žabangų, išvesti jį iš geidulių liūno į dvasinės laimės nušviestas tyro Meilės džiaugsmo aukštumas, į kurias rodo kelią Viešpaties Šeštasis.

Antras žingsnis link šeštojo Įsakymo — vaiko ir jaunuolio sielos žavėjimas aukštais kilnios meilės idealais, formavimas konkretaus meilės, dviejų besimylinčių žmonių santykių įvaizdžio.

Sąvoka apibrėžia, kad, tarkim, meilė yra tyra, skaisti, pasiaukojanti, kelianti žmogaus dvasią ir pan., o vaizdinys mums piešia tos kilnios, tyros, pasiaukojančios meilės paveikslą. Mes savo sąmonėje kaip kino juostoje matome, kaip reiškiasi tokia meilė, kaip elgiasi vyras, kaip elgiasi moteris, kokiais veiksmais įkūnijamas tas tyrumas, nesavanaudiškumas, pasiaukojimas, kilniaširdiškumas, ta paprastais žodžiais sunkiai nusakoma meilės palaima.

Ir čia jau abstraktus aiškinimas yra bejėgis, čia reikia vaizdo, reikia būsenos, reikia emocijos. Kadangi kasdienoj tokių išgrynintų pakylėtų meilės raiškos formų sunku žmogui, ypač vaikui ar jaunuoliui, pamatyti, tai ir mokytojai, ir tėvai turi šauktis pagalbon meną: žodžio, vaizdo, garso, plastikos.

Meninis žodis, grožinė literatūra čia turi ypatingai didelį poveikį. Todėl šiandien, mintyse atsiprašydama A.A. kapelioną, siūlyčiau, kad jo mokinių ugdymo meilei metodu naudotųsi ir mokytojai, ir tėvai. Tokiu būdu gali būti įgyvendintas F. Forsterio — įžymaus krikščionių jaunimo auklėtojo, seksualinės pedagogikos žinovo — iškeltas uždavinys: meilės ir skaistybės problemą „gvildinti ne tiek moralizuojant, kiek tikrai religiškai, vadinasi, šventus dalykus taip paversti kūnu, jų turinį taip perkelti į žemišką pasireiškimo formą, kad žmogus galėtų ūmai suimti esmę tos jėgos, kuri turi būti gyvenime pažadinta ir gyvenimui patiekta“ („Auklėjimas ir auklėjimasis“ Kaunas, 1928, p. 180).

Tik ar daug šiandien menas, literatūra siūlo vaikams ir paaugliams šventų meilės dalykų, kurie patrauktų, sužavėtų, paviliotų jaunus žmones iš tikrųjų mylėti, o ne tenkinti fizinius geidulius nejaučiant pagarbos, atsakomybės savo partneriui, nesiekiant dvasinio ryšio, o vien

laužant šeštąjį Dievo Įsakymą. Tad šioje srityje ir pedagogams, ir tėvams pjūtis tikrai didelė. Turime būti realistai ir gerai pažinti savo auklėtinius, gerai pažinti žmogų su visais jo potraukiais ir polinkiais, kad galėtume, kalbėdami apie meilę, ne padangėm skraidyti, o šventus dalykus perkelti į žemišką pasireiškimo formą.

Žinodami, kaip vaikai ir jaunuoliai suprantą, įsivaizduoja meilę, galime tikslinti, koreguoti, turtinti jų supratimą, siūlyti šviesesnes žvaigždes, tikresnes vertybes ir džiaugsmus.

Sutikdami su apaštalais ir mokytojais, kad galingas ne grynas, tuščias, o įkūnytas, įkvėptas Žodis, siurbkime kaip tos bitės nektarą iš visur, ką tik pasiekiame: iš Šventojo Rašto, grožinės literatūros, įžymiųjų žmonių biografijų, autobiografijų, prisiminimų, dailės, muzikos kūrinijų, iš taurių gyvenimo pavyzdžių rinkime šventąsias meilės žiedų dulkes ir siūlykime mūsų vaikams tikrą produktą — medų — skaisčios, taurios, kilninančios dvasią ir kūną meilės vaizdus.

Verskime drauge su auklėtiniais M.K. Čiurlionio „Laiškų Sofijai“ puslapius. Atkreipkime dėmesį į dviejų anglų poetų Elizabetos ir Roberto Brauningų gyvenimo ir meilės istoriją „Tu mane įkėlei aukso sostan“. Įkvėptai pakomentuokime A. Maceinos „Saulės giesmės“ skyrių „Moters pergyvenimas“, pastebėdami, kaip šventieji — Pranciškus ir Klara — mylėjo vienas kitą.

Papasakokime Marijos Magdalietės atsivertimą.

- Paskaitykime „Giesmių giesmę“.
- O Dantės Beatricė?
- Šekspyro „Romeo ir Džuljeta“?
- Goethės meilės laiskai?
- E. Grygo „Solveigos daina“?
- Mūsų Vaižganto „Dėdės ir dėdienės“ _

Mykoliuko meilė?

Analizuokime su jais šv. Pauliaus Himną meilei — žodis po žodžio... supažindinkime su Jono Pauliaus II Apaštalinio laišku „Apie moters kilnumą ir pašaukimą“.

Akcentuodami, kad koks žmogus, tokia jo ir meilė, nes ji neatskiriama visos žmogaus asmenybės dalis. Taurus žmogus — tauri ir jo meilė. Skaistus žmogus — skaisti jo ir meilė. Tada ir šeštasis Dievo Įsakymas neskambės tik kaip draudimas, kaip prievarta, varžymas, o kaip gyvenimo kelio gairė, kaip sąlyga patirti tikros meilės palaimą, išgyventi visą jos spindesį ir žavesį.

Amerikos jaunimo teisėjas Lindsey savo pasikalbėjimuose su berniukais kartą klausia: „Kodėl berniukas ištvirta?“ Nurodyta šios priežastys: neturtas, bloga draugija, džiaugsmo stoka. Bet vienas berniukas atsakė: „Kai jis atsigręžia nuo Dievo ir ima klausyti šėtono“.

Šeštasis Dievo Įsakymas tam, kad jaunas žmogus neklausytų šėtono, kuris ypač jaunas sielas vilioja įmantriausiomis, spalvingiausiomis pornografijos ir sekso žaltvykslėmis, kuris ištvirtimo pragaištingus nuodus gardina rinktiniausiomis saldybėmis, kuris, aptemdęs protą ir širdį, veda į antrąjį Dantės pragaro ratą, kur kankinasi visi, nepaisę šeštojo Dievo Įsakymo. To rato toli ieškoti nereikia, jis šalia mūsų, apie jame vykstančias tragedijas kalba kasdieninės nusikaltimų kronikos, venerinių ligų, AIDS ir narkotikų aukos, nužudyti negimusieji, po prieglaudas, internatus ir visokiausius vaikų namus išbarstyti „laisvos meilės“ vaisiai, savižudžių kūnai ir sielos.

Tad supraskime šeštąjį Dievo Įsakymą ne kaip draudimą, o kaip sielos sparnus, keliančius ją į MEILĖS rojų. Supraskime šeštąjį Dievo Įsakymą kaip budrų MEILĖS pasaulio vartų sargybinių. Supraskime šeštąjį Dievo Įsakymą kaip Viešpaties vandenį, kurio nuplauta žmogaus siela tampa baltesnė už sniegą. Supraskime šeštąjį Dievo Įsakymą kaip antspaudą ant savo širdies, kad meilė būtų tyra kaip klonių lelija ir stipri kaip mirtis (Gg 2,1; 8,6).

Tetampa šeštasis Dievo Įsakymas mums ir mūsų vaikams kelrode žvaigžde!

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

DALIA STANIŠKIENĖ

*Parvesk mano sūnus iš tolimų kraštų
ir mano dukras iš žemės pakraščių,
kiekvienų, kuris vadinamas mano vardu, –
kiekvieną, kurį aš savo garbei
ir sukūriau, ir pašaukiau, ir parengiau.*

Iz 43,4-7

Vėjuotas ir žiauriai šaltas sausio šeštadienio rytas. Būrys vyrų, moterų ir vaikų lėtai eina ratu prieš niūrų klinikos pastatą, mindami vis krintantį sniegą, jų pirštinėtose, bet visvien sušalusiose rankose rožančius...

SVEIKA MARIJA, MALONĖS PILNOJI...

Vėjo supūstos lūpos taria žodžius, o akys liūdnei lydi į klinikos kiemą lėtai įvažiuojantį automobilį, kuriame susigūžusi sėdi gal 17-os metų mergina. Jos galva nuleista, akys vengia susidurti su besimeldžiančių akimis, ir ji skubiai smunka į pastatą...

ŠVENTOJI MARIJA, DIEVO MOTINA...

Viešpatie, kaip šiai ir tūkstančiams kitų jaunų motinų padėti, kaip jas nuo tų baisių klinikų nukreipti? Ar ji žino, kad jos kūdikis bus vienas iš 1,6 milijonų abortais nužudytų per metus vien tik Amerikoje, o visam pasauly – per 40 milijonų?! Ar ji ir kitos, šioje klinikoje ieškančios atsakymų į savo problemas, žino, kad trečdalį visų abortų Amerikoje padaro nepilnametės, paprastai be tėvų žinios ir sutikimo?.. Kad 40% visų abortų padaro moterys jau vieną abortą turėjusios?.. Svarbiausia – ar

jos žino, kad 2 milijonai vedusių porų laukia adoptuoti kūdikį?.., ir kad jų kūdikis galėtų būti tarp tų laimingųjų?..

SVEIKA MARIJA, MALONĖS PILNOJI...

Sniegas vis raižo įraudusius veidus, bet būrys maldininkų nemažėja. Kai kitas automobilis suka į tamsiojo namo kiemą, balsai dar sustiprėja, o vėjas maldos aidą neša aukštyn ir kai kuriems išspaudžia ašaras...

“Gyvenimas – tai kaip graži kelionė –

Išsirengi, keliauji, ir grįžti atgal...” – atskamba pamėgti poeto žodžiai. Kokia trumpa šių kūdikių kelionė, dar dienos šviesos neišvėdusi, užsibaigusi šiame nelaimingam pastate... Vargšai, gyvenimo džiaugsmo nepatyrę kūdikiai... Vargšės, nelaimingos motinos...

IR PAGIRTAS TAVO SŪNUS JĖZUS

Kiekviena pradėta gyvybė, nuo pirmo momento motinos iščiose, turi teisę į gyvenimą. Buvo laikai, kai abortus daryti buvo ne tik nelegalu, bet ir nemoralu. Kai 1973 m. sausio 22 d. JAV Aukščiausias Teismas abortus legalizavo, tai nepakeitė fakto, kad negimusio kūdikio žudymas yra nemoralus veiksmas. Juk

kas Dievo akyse moralu, tas ir liks moralu; o kas nemoralu, ir bus nemoralu, nors ir visas pasaulis tai darytų!

Nuo 1973 metų Amerikoje nužudyta daugiau kaip 31 milijonas negimusių kūdikių. O Lietuvoje? Mes, lietuviai, kurie tiek gyvybių praradom karo sukury ir Sibiro taigose, rodos, turėtume ypatingai kiekvieną gyvybę branginti ir saugoti. Juk mūsų tauta ir taip išnaikinta, mažai naujai gimstančių. O tačiau skaitom, kad nuo 1955 m. lapkričio 23 dienos, kai SSR AT prezidiumo nutarimu Lietuvoje buvo įteisinti abortai, nužudyta apie 2 milijonai negimusių kūdikių!

Kokios siaubingos ir sukrečiančios statistikos! Juk nužudyta abortais daugiau, negu žuvo visuose karuose! Ir tai nekaltų, bejėgių gyvybių, negalinčių dar gintis ar šauktis pagalbos. Kaip dažnai mes apie tai pagalvojam?.. — Juk tai manęs neliečia, aš nežudžiau — sakys ne vienas.

O taip, tai liečia mus visus! Kaip krikščionys, Kristaus mokiniai, mes esame įpareigoti ne tik gyvybę besąlygiškai gerbti, bet ir už ją aktyviai kovoti. Ar nenusikalstame šį klausimą ignoruodami, palikdami kitiems tuo rūpintis ir sielotis? Viešpatie, ar nesame visi netiesiogiai prisidėję prie šio šimtmečio žiauriausio karo — prieš bejėgį negimusį kūdikį motinos įsčiose?..

ŠVENTOJI MARIJA, DIEVO MOTINA...

Viešpatie, juk ir Tavo Motina kartu kentėjo, kai mirei už mus ant kryžiaus... Ir kaip galima negerbti žmogaus, už kurį Tu mirei?.. Juk tas kūdikis motinos įsčiose — irgi žmogus! Tai kaip galima ramiai gyventi, tik savais reikalais rūpintis? Kaip nematyt ir negirdėt bebalsių kūdikių verksmo?.. Rašyti laiškus, kontaktuoti valdžios atstovus, informuoti žmones, ypač jaunimą, dalyvauti susirinkimuose ir taikiose demonstracijose už gyvybę, aukoti laiką ir pinigus, kad šis baisus įstatymas būtų atšauktas

Via Dolorosa.

A. Kezio nuotr.

— visa tai svarbu, bet dar negana. Reikia maldos: bažnyčiose, susirinkimuose, šeimose, organizacijose... Maldos už tuos, kurie žudo, ir už tas vargšes motinas, kurios nežino, ką daro. .. Reikia daug maldų, reikia nuolatinių maldos valandų mūsų lietuviškose bažnyčiose, kad į žmonių širdis sugrįžtų pagarba gyvybei. Neapkęsti reikia to baisaus veiksmo, bet mylėti žmogų: meilė nugalės neapykantą, malda sujungs žmones.

Praeiviai ir pravažiuojantys žiūri į mus, šaltyje vis minančius sutryptą sniegą. Kai kurie tik stebisi, gal pirmą kartą tokį vaizdą mato; kiti draugiškai šypteli ir pamojuoja, lyg pritardami; dar kiti meta paniekos žvilgsnį ir piktai nusuka galvas. “Melski už mus, nusidėjęlius” — kartoja sušalę lūpos. Įkyrios, neraminančios mintys, rodos, dar daugiau šaldo veidą negu žvarbus vėjas... Abortų legalizavimas — tai tik pradžia... O kas toliau? Kur veda ši nepagarba gyvybei? Į senų, “nereikalingų” žmonių žudymą, atsiųskytą nesveikais jau užgimusiaisiais vaikais... Staiga prisiminiau neseniai skaitytą spaudoje “laiską iš ateities” kuris įsirežė atmintin:

“Miela Mama, ar gali tikėt, kad jau 2023 metai? Atrodo, kad tik vakar sėdėjau pirmo skyriaus suole ir stebėjaisi, kad perėjom į kitą šimtmetį!

Aš žinau, kad nuo Kalėdų nesikalbėjom. Dovanok! Vis atidėliojau paskambinimą, nes turiu nelabai malonią naujieną.

Tadas gavo paaukštinimą darbe, o aš turėčiau greit gaut žymiai didesnę algą, jei ir toliau dirbsiu ilgas valandas ir nuolatinis antvalandžius. Tu žinai, mama, kad mes turim tiek visokių sąskaitų.

Tomukas jau daržely, bet nelabai noriai lanko. Bet ir lopšely jis nebuvo laimingas. Jis visad mums buvo didelė problema, mama. Nors geras vaikas, bet, atvirai kalbant, šiuo metu mūsų gyvenime jis mums yra didelė našta. Mudu su Tadu daug apie tai daug kalbėjomės ir pagaliau priėjom nemalonus išvados. Juk daug ir kitų šeimų šį pasirinkimą padarė, ir dabar joms daug geriau. Mūsų pastorius mums pritaria ir sako, kad kartais tenka padaryt drastiškus nutarimus gyvenime. Juk šeima yra “sistema” ir vieno reikalavimai neturėtų kitiems trukdyti. Pastorius mums patarė pasimelsti, viską pasvert ir daryt, kas visai šeimai bus patogiausia. Jis sakė pats šio nutarimo nedarytų, bet mes turim patys apsispręst.

Mama, aš nesu šalta motina, kuriai vaikas nerūpi. Iš tiesų, man to mažo žmogiuko gaila. Man atrodo aną vakarą jis nugirdo mus apie “tai” kalbantis. Aš pamačiau jį stovintį už mūsų, apsikabinusį meškiuką, kurį tu jam dovanojai, ir žiūrint į mus išplėstom akutėm. Mama, mano širdis plyšo nuo to žvilgsnio. Bet aš tikrai manau, kad ir jam šitaip bus geriau. Būtų neteisinga leisti jam gyventi šeimoj, kuri negali jam duoti visiško dėmesio. Ir prašau, mama, nemėgink manęs gaudinti, kaip tave gaudino močiutė, kai tu darei abortą. Juk žinai, kad čia tas pats dalykas. Mes jam išaiškinom, kad jis eis į kliniką skiepytis. Sako, kad ta gyvybės nutraukimo procedūra visai neskausminga... Gal ir gerai, mama, kad tu neturėjai progos dažniau jį matyti ir prie jo prisirišti... Su meile tau ir tėtei — Janė”.

DABAR IR MŪSŲ MIRTIES VALANDĄ. AMEN...

Rožančius baigtas. Malda pagaliau išvaikė liūdnas mintis, grąžino, ramybę. Malda galin-ga. Gėrio pergalė užtikrinta. Tyliai visa grupė grįžtam atgal į šiltą patalpą sušildyt rankas ir kojas. Iki kito karto! Laikykimės! Su Dievu!

Automobilis suka į nauju baltu sniegu padengtą greitkelį. Kelias į namus slidus. Kaip ir gyvenimas... Iš kažkur ataidi 139 psalmės žodžiai:

*Juk tu mano širdį sukūrei,
sunarstei mane motinos įsčioj.
Dėkoju, kad taip stebuklingai mane tu sukūrei,
kad visi tavo darbai stebuklingi.
Tu manąją sielą pažįsti.*

*Nė vienas kaulelis nebuvo tau slaptas,
kai tamsoj mane tvėrei,
kai slaptinėjai aš brendau po žemėm.
Tavo akys regėjo visus mano darbus, —
jie surašyti į tavo knygą.*

*Visos dienos joje sužymėtos
iš anksto, kol jų dar nebuvo.
Nesuvokiami, Dieve, man tavo sprendimai,
nesuskaičiuojama jų gausybė.*

ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE

JONAS LAURIŪNAS, S J

13. Atnašavimas

Ateistai tvirtina, kad krikščionių šv. Mišios — tai skolinys iš pagonių religinių apeigų. Iš tiesų yra kai kurių panašumų, bet tai nereikia, kad tai būtų paveldėta iš pagonybės. Argi visuomet dvi panašios moterys turi būti viena kitai motina ar duktė? Krikščionių šv. Mišios ir Komunija kilo ne iš pagoniškų versmių: tai pagimdė Kristaus sumanymas. Kai apie Viešpaties Kūno ir Kraujo valgymą kalba šv. Paulius ar kiti evangelistai, jie rėmėsi ne ano meto pagoniškais misterijomis, bet Kristaus žodžiais. Pažiūrėkime iš kitos pusės: dalyvavimas krikščionių religinėse vaišėse yra surištas su moralinio tyrimo reikalavimu ir ši tyrumą kildina žmogaus širdyje; pačios vaišės turi rimtą, šventą pobūdį. O to negalima pasakyti apie pagonių religines vaišes. Kaip atsirado šv. Mišios, kada atsirado - istorija aiškiai žino; tai aiškinti visokiais išvedžiojimais yra nerimta. Panašia teise būtų galima kalbėti apie Diokleciano laikų socializmą, nes tais laikais — pirmaisiais krikščionybės amžiais — Kristaus sekėjai praktikavo turtų bendrumą. Kaip žinome, socializmo idėją pirmasis iškėlė Tomas Morus (16 a.), vėliau — Marksas, Engelsas ir kt.

Aukos liturgijoje pirmoji dalis yra atnašavimas arba aukos paruošimas. Kunigas vartoja duoną ir vyną, tuos kilniausius gamtos produktus, kuriuos išgauna žmogaus prakaitas. Taip elgėsi Kristus Paskutinės vakarienės metu. Tai buvo ir anksčiau kai kur praktikuojama, pvz., Abraomo laikais kunigas Melchizedekas aukojo duoną ir vyną.

Kristus vartojo neraugintą kviečių duoną: toks buvo žydų velykinių švenčių paprotys. Pirmaisiais amžiais krikščionys vartojo visokią

duoną, raugintą ir neraugintą. Paskui Vakarų Bažnyčioje nusistovėjo paprotys vartoti neraugintą duoną, o Rytų Bažnyčioje — raugintą. Pradžioje duona buvo vartojama tokia, kaip ir kasdieniniame gyvenime — paplotėliai; nuo 9 šimtmečio, kai kur nuo 12 š., imta kepti specialios formos duoną — ostijas.

Kunigas, atnašaudamas duoną ir vyną, kalba maldą: „Garbė Tau, Dieve...“ Šios abi maldos atėjo pas mus iš žydų liturgijos — iš velykinių vaišių. Tai atmintinė, kad krikščionių Paskutinė vakarienė iškilo iš žydų vaišių liturgijos, kurią Kristus atliko su savo mokiniais savo mirties išvakarėse. Kryžiaus Aukos sudabartinimui Kristus davė vaišių formą, dalyvavimas Aukoje vyksta per vaišes, tad ir atnašavimui maldos yra paimtos iš žydų stalo maldų. Prisiminkime: šias maldas kalbėjo šv. Šeima — Jėzus, Marija, Juozapas — Nazarete, Betliejuje ir Egipto tremtyje. Per atnašavimo maldas mes įsijungiame į bendrą išganymo istoriją su šventaisiais Asmenimis. Šiomis maldomis prasidėjo ir Paskutinė vakarienė, po kurios Viešpats buvo išduotas.

Atnašavimo maldoje dėkojame Dievui už dovanas, bet prisimenamas ir žmogaus darbas, jo prakaitas, jo sugebėjimai. Eucharistinės vaišės — tai bendrumas ne tik su Dievu, bet ir su Jo vaikais, su dirbančiaisiais mūsų broliais, kurių dėka mes turime šias Dievo dovanas, duoną ir vyną.

Ruošiant atnašų taurę, įmaišoma į vyną kiek vandens. Pietuose visada vynas geriamas atmiešus vandeniu, kad nebūtų toks stiprus. Taip buvo daroma ir Kristaus laikais. Šis praktiškas veiksmas vėliau įgavo simboliką: priminė dviejų Kristaus prigimčių — dieviškos ir žmogiškos — jungtį. Kristaus susijungimą su

mūsų žmogyste, be kurios Jo auka nebūtų mus atperkančioji.

Vandens lašelio įpilimas į taurę — ne-reikšmingas gestas, bet prie jo yra prijungta malda iš V šimt. Ją sukūrė popiežius šv. Leonas Didysis. “Kaip šis vanduo su vynu susilieja, taip suvienyk ir mus...” Tai gili mintis, primenanti įsikūnijimo paslaptį: Kristus tapo žmogumi, kad mes būtume sudievinėti. Vynas ir vanduo — tai Dievas ir žmogus — žmogus Dieve. Tas lašelis vandens — tai mes, žmonės, žmonių, besijungiantys su Kristumi aukoje. Čia turėtume prisiminti save: savo būties trapumą junkime su Dievo visagalybe; kaip tas vandens lašelis dingsta vyne, taip mūsų žmogiška skurdybė turėtų būti perimta Dievo veikmės — mes turėtume pasiduoti Dievo veikimui.

Paskui matome kunigą pasilenkiant ir kalbant: “Priimk mus, Viešpatie, nusižeminsius...” Pasilenkimas reiškia nusižeminimą. Malda yra paimta iš pranašo Danieliaus knygos (3,39), kur rašoma apie tris jaunuolius, kurie Babilono nelaisvės laikais buvo įmesti į degančią krosnį už tai, kad negarbino pagoniškų statų. Vienas jų, Azarijas, maldoje išreiškia Dievui savo skausmą, kad jo tėvynės sugriauta šventovė, nebeaukojamos aukos, tad prašo: “Priimk mus...” Jau senovėje žmogus suprato, kad Dievui yra mielesnės ne gyvulėlių atnašos, bet žmogaus širdies auka — nusižeminimas, klusnumas, meilė. Ši mintis yra aiškiai išreikšta psalmėse, pvz.: “Jei deginčiau aukų, Tu nepriimtum. Manoji, Dieve auka — tai širdis sugrudus. Graudžios, nuolankios širdies Tu neatstumsi” (50). Mes turime suprasti, kad grynai materialinė auka yra be vertės, jei ji neišreiškia mūsų atsisakymo nuo blogio ir bendrumo su Dievu — čia yra vidinė — “dvasinė auka”. Apie tai kalba Paulius: “Prašau jus aukoti savo kūnus kaip gyvą, šventą, Dievui patinkančią auką” (Rom 12,1). Atsisakyti nuodėmės ir laikytis Dievo — štai dvasinės aukos branduolys.

Iškilmingose Mišiose ar šiaip didesnėse šventėse kartais smilkomos atnašos. Tai paimta iš Rytų. Smilkalai teikia malonų kvapą, jų dūmai išvaiko vabzdžius. Smilkalai vartojami šventyklose, prie numirėlio, butuose per pokylius. Biblijoje dažnai minimi smilkalai. Pagoniškais laikais piliečiai turėjo atnašauti smilkalus dievams arba imperatorių pagerbti kaip dievą: krikščionys atsisakydavo ir už tai jiems laisvę ir gyvybę kainuodavo. Vėliau smilkalai įėjo ir į krikščionių kultą. Smilkalo dūmai, kylančios aukštyn, primena mūsų maldą, kylančią prie Dievo. Smilkomas altorius, pagerbti jį; smilkomos atnašos, išreiškiant prašymą, kad Viešpats priimtų, jas ir parodytų per jas savo gailestingumą; smilkomi tikintieji — tai daro ministrantas — patarnautojas, kuris smilko kunigą ir žmones, išreiškiant mintį, kad jie yra neatskiriami nuo atnašų, turi jungtis su jomis maldoje, aukoje.

Smilkymas yra tarsi aukos pratęsimas. Pačios atnašos čia pagerbiamos kaip busimieji pavidalai Kristaus Kūnui ir Kraujui. Smilkomi tikintieji — per krikštą jie tapo “šventoji liaudis” Kristaus Kūno pašvęstieji sąnariai, o dvasininkai smilkomi kaip Dievui pašvęstieji asmenys.

Kai kam nepatinka smilkymas, bet jis turi gilią prasmę kulte. Kai smilkymu pagerbiamos atnašaujamos dovanos, galėtume prisiminti Kristaus apsiareiškimo šventės Evangeliją: “Jie, parpuolę ant žemės, pagarbino Jį... ir davė dovanų — smilkalo” (Mt 2,11); arba Kristaus dangun žengimo aprašymą: “Tai pasakęs, jiems bežiūrint, Jėzus pakilo aukštyn, ir debesis Jį paslėpė nuo jų akių” (Apd 1,9); arba Apreiškimo tekstą: “Atėjo vienas angelas ir atsistojo prie aukuro, laikydamas aukso smilkytuvą. Jam buvo duota daug smilkalų, kad jis aukotų juos su visų šventųjų maldomis ant auksinio aukuro priešais sostą. Ir pakilo smilkalų dūmai su šventųjų maldomis” (Apr. 8,3).

Lietuvių genialusis menininkas Čiurlionis yra nupiešęs paveikslą, vardu “Aukuras”. Jame

DIEVO IR ARTIMO MEILĖ

AUŠRA MONGIRDAITĖ

Lietuvoje, kaip ir visame krikščioniškame pasaulyje, laisvai suskambo Dievo žodis. Tautos atgimimo laikotarpiu mes vėl pasiryžome atnaujinti savo tautos namus. Mes vieni su kitais dalijamės krikščioniškomis vertybėmis, tampame vienas kitam artimesni, geresni, suprantantys, kad mes visi esame vieno TĖVO vaikai, turį tą patį tikslą. Mūsų tikslas

— krikščioniškoji Lietuva, brangi savo sodybomis, kapais, palaistytais jų prakaitu ir krauju. Tesugula visa tai į mūsų širdis. Kildami patys į darbą, į maldą, prikelkime iš užmaršties savo tėvus ir protėvius, patirtį ir išmintį perpratusius žmones, kurie mus augino ir auklėjo. Visa tai nenunykstanti vertybė, ugdomi ir palaikanti žmogiškumą. Todėl šiuo dvasinio tautos atgimimo laikotarpiu turime protu ir širdimi atsigręžti į amžinuosius žmonijos gyvenimo pagrindus, turime suprasti, kad savo ir savo vaikų ateitį galime kurti tik ant doros ir sąžinės pamatų, o sąžinės balsas — Dievo balsas. Mūsų jėga — darbas ir sutarimas. “Ne jėgoje tiesa, o tiesoje jėga. Tarnavimas tiesai ir dorai pateisina visa”. Tikro teisingumo gali išmokti tik tie, kurie patys mokėjo klausyti savo tėvų ir kurie moka paklusti dešimčiai Dievo įsakymų.

Didysis Dievo įsakymas moko mylėti Viešpatį Dievą visa širdimi, visu protu, visomis jėgomis ir mylėti savo artimą, kaip pats save.

Mylėti Dievą visomis jėgomis, tai reiškia noriai vykdyti jo įsakymus, o mylėti artimą reiškia daryti gerus darbus jo sielai ir kūnui. “Kaip norime, kad mums darytų žmonės, taip ir mes turime jiems daryti”. Kiekvieną dieną, sudėję rankas maldai, susitelkę, širdimi garbiname Dievą.

Dievą mes mylime, vykdydami jo valią. Visa tai atsiskleidžia mūsų gyvenime ir darbuose

Pirmasis gerumo vaisius yra tas, kad jis padeda mums išsižadėti savęs, marina mūsų savimeilę. Žiūrėdami į save, mes nukreipiame žvilgsnį į kitus. Darydami kitiems gera, greitai pajuntame tyrą džiaugsmą, nes jaučiamės seką Kristumi, pasijuntame laimingi. Tuo būdu dar labiau pamėgstame gerumo darbus. Kai save užmiršdami kitiems pradėdame daryti gera, mūsų širdyse atsiveria džiaugsmo šaltinis. Tuomet mus apima džiaugsmas po kiekvieno gero darbo. Kokia ramybė žmogui, kai širdies nebe graužia žiaurus nerimas — savimeilė. Laimės, džiaugsmo jausmas, širdies ramybė yra geriausia paskata atlikti pačius kilniausius darbus Dievo garbei. Gerumas nuolat artina mus prie Dievo, ragina darbuotis kartu su Juo. Žmonės,

vaizduojama neužmatoma bekraštė lyguma ir joje aukštai iškilęs, lyg bokštas, aukuras, iš kurio kyla dūmai. Ką šis mūsų menininkas turėjo galvoje, kai piešė šį paveikslą, mums sunku pasakyti, bet, reikia manyti, jis suprato, kad kol žmogus statys aukurą, kol jis kažką aukos Dievui, tol jis bus didis, nes prisimins savo Kūrėją ir savo sąžinę derins su Kūrėjo valia.

Čiurlionio mintis; žemę turi puošti aukurai ir šventovės, žmogus turi garbinti Dievą, nes tik garbindamas Dievą, jis bus tikras žmogus ir bus nebaisus kitam žmogui.

Palytėjimas.

A. Kezio nuotr.

darydami gerus darbus žemėje, gauna daug Dievo malonių.

Žmogaus gerumas auga kartu su amžiumi. Jis reikalauja ir nusižeminimo. Sunku rasti išdidų žmogų, pasižymintį gerumu. Viena kuri

žmogaus dorybė yra kitos dorybės versmė, todėl gerumo mums daug reikia, o jis toks yra naudingas kiekviename žingsnyje, kad sunku apsaityti. Gerumas gali padaryti žmonių sielose daugybę permainų. Gyvenime būna, kad negalime parodyti gerumo tiek, kiek norėtume, reikia būti santūriems, arba esame tokie, kad gerumo laukiame tik iš kitų, patys jo nepa-dovanojė. Tikroji meilė kyla iš sielos aukos ir iš tikros artimo meilės, mylint jį dėl Dievo. Reikia į pasaulį žiūrėti pro gerumo langą, kuris yra atviras visiems. Gerumas sumažins mūsų rūpesčius, o žmonių nuodėmės pakeis į nuoširdžias maldas už nuodėmes. To Dievas ir nori. Gerumą galima pritaikyti visur. Jo vieta visur yra labai reikšminga. Ypač per jį mes jungiamės su Kristumi, kuris neturi ribų gerumui. Toli nuklydusios sielos sugrįžta pas Dievą. Niekas taip nuo Dievo mūsų neatitolina, kaip nemalonas, šurkštus elgesys, žmonių abejingumas vieni kitiems. Kartais yra pamirštama, kad mūsų pareiga yra sekti Dievo gerumu, nuolat daryti gera kitiems, o tai darome dėl Dievo meilės. Negalima pamiršti, kad Dievas mus taip mylėjo, jog panoro pas mus ateiti, priartėti prie žmogaus, prieiti prie mūsų, susijungti su mumis, kad galėtų mums atiduoti save ir savo dangų. Dievo meilė mums yra ta, jog Jis atsiuntė į pasaulį savo vienintelį Sūnų, kad mes per jį gyventume. Taigi tikroji meilė yra ta, kuri artinasi prie žmonių, ne iš aukšto, bet su pagarba, be puikybės, be paradiškumo. Nereikia daryti nieko ypatingo, tikrai savo darbais stengtis nors kiek priartėti prie tos neapsakomai mylinčios Dievo širdies. Savo širdies žvakele sušildykime savo artimą, ir jos atspindys sugrįš į mus.

Kaip moko didysis Dievo įsakymas, Viešpatį Dievą mes turime mylėti ne tik maldomis — širdies atvėrimu, leidžiant Dievui veikti sielą ir tuo būdu apreiškiant save, kurių metu natūralu išgirsti Dievo balsą, bet ir savo darbais. Šį įsakymą Jėzus patvirtino, kaip pagrindinę žmonių gyvenimo ir bendravimo taisyklę.

Jis savo mokiniams taip sakė: “Kad jūs vienas kitą mylėtumėte, kaip aš jus mylėjau. Iš to visi pažins, kad esate mano mokiniai, jei mylėsite vieni kitus”. Jėzus mus mylėjo, net paaudamas už mus gyvybę. Tai yra aukščiausias meilės laipsnis. Jėzus mokė: “Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tepasiima savo kryžių ir teseka manimi. Kas nori išgelbėti savo gyvybę tas ją praras. O kas pražudo gyvybę dėl manęs, tas ją atras. Kokia gi žmogui nauda, jeigu jis laimėtų visą pasaulį, o pakenktų savo gyvybei? Arba kuo žmogus galėtų išsipirkti savo gyvybę? (Mt 16, 24-26). Kasdieniniame gyvenime visi gali aukotis sekdami Jėzų. Dievas mus vertins pagal tai, kaip mes elgiamės su kitais. Jeigu esame geri ir kilnūs, Dievas mums bus geras ir didžiadvasis. Kiekviena Jam padovanota meilės, gerumo ir teisingumo akimirka — vertybė. Ji gali nulemti net visą žmogaus gyvenimą.

Kas yra svarbiausia mūsų santykiuose su Dievu? Tas klausimas kildavo anksčiau. Jis kyla ir dabar mums. Ir Jėzui šis klausimas buvo labai svarbus. Dėl to Jis į klausimą “koks įsakymas yra didžiausias įstatyme?” be jokio svyravimo atsako, viską — visus Įstatymo nuostatus ir visą pranašų mokslą — suveddamas į dvigubą Dievo ir žmonių meilės įsakymą: “Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela ir visu protu”. “Mylėk savo artimą, kaip save patį”. Jėzus Dievo meilės įsakymą pakartoja taip, kaip jis buvo užrašytas Senajame Testamente. “Klausyk, Izraeli, — kalbėjo Dievo įkvėptas Mozė savo tautai, — klausyk Izraeli: Viešpats yra mūsų Dievas. Viešpats yra tikrai vienas. Mylėk savo Viešpatį Dievą visa širdimi, visa siela, visomis jėgomis”. (Deut 6,4s). Šie iškilmingi žodžiai Dievo išrinktajai tautai buvo tartum tikėjimo aktas, tartum “credo”, kurį kiekvienas izraelitas kartodavo kaip kasdieninę maldą. Kiek Izraelio tautos vaikų, kiek žmonių ir mūsų laikais iš šių žodžių ėmėsi vilties ir drąsos persekiojimuose, kai buvo niekinami, šaudomi, naikinami koncentracijos lageriuose!

Ne tik Dievo, bet ir žmonių meilės įsakymas buvo išreikštas ir Senajame Testamente: “Ateivio neskriausk ir neišnaudok... Neskriauskite našlės ir našlaičio...” Bet visuotinės žmonių meilės įsakymo čia dar nerandame. Patys pamaldžiausi izraelitai Kristaus laikais žmonių meilėje buvo pasiekę tikrą rekordą. Jie reikalavo “mylėti šviesos vaikus ir neapkęsti tamsos vaikų” (Lv 19,18).

*Tačiau tik su Jėzumi artimo
meilė tampa visuotine visų
žmonių meile, kuri neišskiria
nei nusidėjėlių, nei priešų.*

Meilės įsakymas siekia aukščiausios tobulybės, jis tampa “nauju įsakymu” nes reikalauja, mylėti kiekvieną žmogų taip, kaip myli Kristus, kuris, šv. Jono žodžiais tariant, “už mus paaudoko savo gyvybę”.

Jėzaus Kristaus Evangelijos šviesoje įsitikiname, kad Dievo meilė yra neatskiriamai susijusi su žmonių meile. “Kas tikrai myli, tas myli Dievą, — sako žymus lietuvių ir prancūzų poetas Oskaras Milašius. Kas tikrai myli Dievą, tas darosi pajėgus mylėti ir savo artimą, mylėti kiekvieną žmogų. Tam santykis su kitu žmogumi nėra kova, nėra vien šalta tiesa ar šaltas abejingumas, nėra vien simpatija, bet — meilė. Žymusis šveicarų psichologas Erich Fromm savo knygoje “Menas mylėti” sako, jog yra daug žmonių, kurie yra įsitikinę, kad mylėti tai reiškia būti kitų mylimam, kad tikrai mylėti yra galima tik tada, kai esi mylimas. Tokia meilė, anot Fromm, yra nesubrendusi meilė. Tikra, subrendusi meilė yra tada, kada žmogus myli, neieškodamas sau naudos, kada jis myli, neturėdamas jokio asmeninio intereso...

Dievo meilė yra jėga, kuri geriausiai ir tikriausiai subrandina žmogaus meilę. Dievo meilės pažadinta ir subrandinta žmonių meilė yra tada, kai mes mylime žmones dėl to, kad Dievas juos myli, kad “kiekvienas žmogus yra

paženklintas Dievo meilės šviesa, — kaip sako psalmių autorius, — kad kiekvienas žmogus yra Dievo paveikslas ir panašumas”.

Tokiu būdu Dievo ir žmonių meilė susijungia į vieną nedalomą meilę: Dieve mes mylime žmones, o žmonėse mylime Dievą.

***Ne veltui šv. Jonas sako:
“Kas nemyli savo brolio, kurį mato, negali mylėti Dievo, kurio nemato”.***

“Mes iš to pažinome Dievo meilę, kad jis už mus paguldė gyvybę”. “Ir mes turime guldyti gyvybę už brolius. Bet jei kas turėtų pasaulio turtų ir, pastebėjęs vargo spaudžiamą brolių, užrakintų jam savo širdį — kaip jame pasiliks Dievo meilė?” (Jn 3, 16-17Š). Iš šių apaštalo žodžių matome, kad žmonių meilė, kaip ir Dievo meilė, turi būti labai konkreti, turi pasireikšti ne žodžiais, ne jausmais, o konkrečiais darbais. Tuščiažodžiavimas apie Dievo ir žmonių meilę gali tapti nuodėme prieš antrąjį Dievo įsakymą, kuris draudžia be reikalo ištarti Dievo vardą. Dievas juk yra meilė, tikrasis Dievo vardas yra Meilė.

Visuotinės žmonių meilės prasmę galime geriau suvokti, apmąstyti paskutinio teismo paveikslą, kurį Kristus yra palikęs Evangelijoje. Čia Kristus pats save sutapatina su kiekvienu alkį, skurdą, nelaisvę kenčiančiu žmogumi: “Kiek kartų tai padarėte vienam iš mažiausiųjų mano brolių, man padarėte!” Visai paprastiems, spontaniškiems žmonių meilės darbams, gestams jis priskiria lemiamą reikšmę: pamaitinti alkstančius, pagirdyti trokstančius, aplankyti ligonius, kalinius, — reiškia Dievą priimti. Žmonės, kuriems yrą suteikiamas amžinas atlyginimas už parodytą meilę kitiems žmonėms, visai nežino, kad tai jie padarė dėl Kristaus meilės. Jie neslepia savo nustebimo: “Viešpatie, kada gi mes Tave matėme alkaną, ir pavalgydinom, trokštantį pagirdėme? Tuo tarpu kiti,

kurie žmonių nemylėjo, kurie atrodo tikri dėl savosios Kristaus meilės, lieka nusivylę.

“Ką padarėt vienam iš mažiausiųjų brolių, tą padarėte man” — sako Kristus. Krikščionys nuo pat pradžios tikėjo, kad tarnaudami žmonėms, jie tarnauja pačiam Dievui. Čia kaip tik glūdi didžioji krikščioniškosios meilės socialinė jėga, niekuomet neišsenkanti krikščioniškosios meilės dinamika, kuri tūkstančius krikščionių ir šiandien veda pas nelaimių ištiktuosius, pas ligonius, pas visų apleistus raupsuotuosius, pas kalinius ir belaisvius, pas vargšus, į ūkiškai ir kultūriškai atsilikusius kraštus, drauge su tikėjimo šviesa nešant jiems ir materialinę pagalbą bei kultūrinę pažangą. Šita krikščioniškosios meilės jėga ir dinamika skatina krikščionis kovoti už visų žmonių išvadavimą ne tik iš skurdo ir tamsumo, bet ir iš kitokios priespaudos. Krikščioniškos meilės dvasia pasipriešinimas prieš blogį yra “blogio nugalėjimas gerumu”. Tai yra kova už žmogaus orumą, teisybę ir tikrąjį žmogiškumą.

Gerumo veiksmingumas pasireiškia mūmyse ir tuose žmonėse, kuriems mes buvome geri. Jis prigyja tuose, kurie patyrė gerumo iš mūsų, ir padaro juos pačius gerus. Dažnai didžiausi geradariai yra tie žmonės, kurie iš kitų yra patyrę daug gerumo. Nors kartais pasitaiko žmonių, kurie elgiasi kitaip. Juo daugiau iš kitų patiria nemalonumų, tuo jautresni darosi svetimam skausmui ir dar labiau rodo savo gerumą kitiems. Bet tokių žmonių tikriausiai yra nedaug. Daugiausia vienų gerumas gimdo gerumą kituose. Kaip mes patys pasidarome geresni, darydami gera kitiems, taip ir tie, kuriems darome gera, seka mumis, pasidaroma taip pat geri arba, jei buvo geri, tampa dar geresniais. Gerumas yra labai galingas, tuo pačiu malonus ir ramus. Kaip išganingai jis taiso mūsų nuomones ir daro mus protingais bei gerbiamaus žmonėmis. Gerumas — tai malonė, jis turi būti branginamas. Tai, sakyčiau, svarbiausias Dievo veiksmas pasaulyje. Dievas jo labiausiai trokšta, kas turi gerumo iš pri-

gimties, tepašvenčia jį dideliems tikslams, darydamos gera dėl Dievo meilės.

Kas gi yra mūsų gyvenimas, jei ne Dievo karalystės platinimas žemėje didesniu ar mažesniu mastu. Taigi ir šis apaštalavimas, kurio nė vienas negali atsisakyti, remiasi ypač gerumo darbais. Mūsų pareiga yra sekti Dievo gerumu, nuolat darant gera artimui. Tikrai viena meilė, kaip kokia karalienė, eina per pasaulį niekur neklaidžiodama, niekur veltui neeikvodama jėgų ir laiko negaišdama. Jos keliai ir planai visiškai sutampa su Dievo keliais ir planais. Jis veda mus prie Savęs. Meilės akys visada nukreiptos į priekį. Ji nuolat galvoja, kur ir kiek ji dar gali kitiems padėti, kur kitiems žiburį uždegti. „Žmogus, ieškodamas kitiems laimės, suranda savąją“ yra pasakęs T. Vaižgantas. Uždegdami kitiems žiburį, pasišviečiame pirmiausia sau, todėl pasaulyje laimingiausi žmonės yra tie, kurie neskaičiuodami ir nesvarstydami viską atiduoda Dievui ir artimui. Kada žmogus gali padėti kitiems, tik tuomet pajunta laimę, džiaugsmą. Kristus mus išmokė mylėti neieškant savo naudos, daugiausia aukotis silpniesiems, kurie daugiau kenčia ir vargsta, kurie didesniuose sielos ir kūno pavojuose gyvena. Tie, kurių širdyse gyvena teisybė ir meilė, kurie išmoko kitus teisybės ir meilės, žibės kaip žvaigždės per visą amžinybę.

Kaip žmogui reikėtų gyventi, kad galėtų apsisiausti didžiausiu kilnumu, nušvisti didžiausiu džiaugsmu ir garbingumu žemėje ir amžinybėje? Taigi gerumas, meilė, sielos šventumas, nenuodėmingumas, rankos ištiesimas už save silpniesiems yra pirmoji žmogaus didybės sąlyga. Malonė įgalina žmogų būti su Dievu, jį mylėti visomis išgalėmis. Ji yra vienybė, draugystė, net giminystė su Dievu. Tai tas gyvybinis žmogaus ryšys su Dievu, apie kurį kalbėjo Kristus palyginime apie vynmedį ir jo šakelę. Be šios vienybės su Dievu žmogaus didybė vysta ir žūva. Mylėti Dievą ir artimą reiškia gyventi pagal sveiką žmogaus prigimtį, būti panašiam į Dievą, nes Dievas, kaip minėjau,

Pašvaistė.

A. Kezio nuotr.

yra meilė. Gyventi nemylint, gyventi neapykantoje, reiškia save nuvainikuoti, pasmerkti. Kelias į tikrąjį žmoniškumą veda per nusižeminimą, nuolankumą, tarnavimą Dievui ir artimui. Todėl Kristus pabrėžia, kad jis atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats atėjo tarnauti kitiems. Jo žodis tikras ir veiksmingas. Jis iš garstyčios grūdo pajėgus išauginti didelį medį. Jis pašventins ir subrandins mus ir mūsų tautą tikram Dievo vaikų laisvės gyvenimui. Todėl

niekada negalima prarasti tikro ryšio su Dievu.
Tirime visuomet pasitikėti malda, nes malda
— tai apaštalavimo žemėje širdis ir siela.

*Ko labiausiai žmogui
šiandien trūksta?
Tai artimo meilės.*

Tik pamėginkime pagalvoti, kiek daug būtų išvengta blogio, jei ne blogi įpročiai, pavydas, veidmainystė, pagieža ir pyktis. Ap-sidairykite aplinkui, juk kiekviena diena suteikia mums galimybę padaryti gera kitiems, pasakyti malonų žodį, padovanoti gerumą ir meilę tiems, kurie kenčia, nutiesti tiltą, jungiantį žmonių širdis. Ir mokslas duoda tik žinias, o kaip gyventi, kaip rasti išeitį iš įvairių gyvenimo situacijų? Padeda Meilė. Mes einame į demokratiją ir laisvę, bet kelias į ją įmanomas tik palaikant, pakeliant silpnąjį, o ne grumiantis stipriesiems. Mūsų tauta daug kentėjo, todėl turėtų žinoti, kas yra kančia, kad kenčia ir silpnieji. Jie irgi nori Meilės, Laisvės, ir išsivadavimo iš Baimės. Jėzus tikėjo, kad Jo sekėjai ras laiko ir jėgų vargšams, invalidams bei kitaip nuskriaustiems pagelbėti. Į krikščionio akis žvelgia ne tik fizinis, bet ir dvasinis skurdas, kai tapęs daiktų vergu artimas atsiduoda vartotojiškų idealų tarnystei.

Jėzus sakė, jog su meile galėsime išgelbėti savo brolių; meile, kuri mažai svarsto, bet daug ką įvykdo. Apaštalas Paulius sakė: “Meilė visa pakelia, visa tiki, viskuo viliasi ir visa ištveria”. Taigi tegul bus palaiminti tie rūpintojai, savimi bylojantys, kad “palaimingiau duoti, negu imti”, kurie būna šalia pagalbos reikalingų, pataria draugui todėl, kad myli. Pavydus, piktas, vulgarus žmogus ruošia sau liūdną senatvę. Dora, kilnumas, nuoširdumas šviesiu džiaugsmu apgaubs ir saulėlydžio liūdesį. Yra juk durys, kurios mums gali padėti. Šios durys nepaprastos. Jos atidaromos iš vidaus. Tai žmogaus širdis. Atidaryk ir įleisk!

*“Žinai, ne visad padėsi,
Tačiau pabūk su tuo,
Kuriam kančia užstoja dangų.
Žinojimas, pavirtęs gerumu,
Nušvies pasaulio tamsų langą”.*

Tai pati aukščiausia žmogiškumo išraiška ir savos egzistencijos gražiausias išsiskleidimas. Pabūkime tokiais, apie kuriuos ligonis pasakytų: “Tai nuo tavęs čia taip šviesu, nuo žodžio šitaip pasakyto...”

Didysis Dievo įsakymas glūdi ir tokiuose mano apmąstymuose. Tik meilė daro žmogų žmogumi. Gali būti neturtingiausias, silpniausias, nuodėmingiausias žmogus, bet jeigu myli, gali gyventi. Gali tave slėgti nusivylimas, nesėkmės, jeigu myli — ištversi. Gali neturėti didelių namų, tik kuklų stogą ant galvos, jeigu turi meilės, — visur tavo namai. Gali neturėti jokio turto, nei sąskaitos banke, jei turi meilės, esi labai turtingas. Jei tavyje yra meilė, — tu turi širdį, turi Dievą. Meilė yra atjaučiantis, sumanus ir drąsus rūpinimasis žmogumi. Visų pirma pačiais artimaisiais, kurie yra man pavesti, su kuriais gyvenu po vienu stogu, kasdien bendrauju, einu tuo pačiu keliu.

*Mano artimas -tai žmogus,
kuris laukia mano meilės,
pripažinimo ir draugiškumo.*

Tai žmogus, kuriam galiu kasdien vis iš naujo pagelbėti vienu draugišku žvilgsniu, geru žodžiu ar rankos paspaudimu. Mano artimas čia pat Kartais gyvename ir dirbame taip, kad pamirštas esmingiausias visuomeninis veiksnys — meilė. Kur yra vietos širdžiai, meilei, ten žmogus — tas paprastas žmogus — yra dėmesio centre, o žmogus yra patikėtas žmogui. Pirma ir pagrindinė žmogaus teisė — teisė į meilę. Kiekvienas žmogus, ateinantis į pasaulį, gali teisingai vystytis tik tada, kai myli ir yra mylimas. Jeigu žmogus per meilę kitam vėl

tampa žmogumi, tada virš žemės atsiveria dangus. Žmogus, kad taptų žmogumi, reikalingas šilumos ir meilės. Jei žmonės mylimi dėl to, kad yra verti meilės, tai baigiasi nesėkme. Tokie žmonės ne visada yra verti meilės.

Dievas yra Meilė. Tai jaudinanti ir neįsivaizduojama naujiena, kuri ateina mūsų laikams naujojoje knygoje: senojoje Evangelijoje, kuri pasakoja apie Dievišką Žmogystę. Tai pati dieviškiausia ir žmogiškiausia visų laikų Naujiena. Evangelija nėra mokslas. Ji yra gyvenimas.

Žmogiškame kūne, žmogiškoje Jėzaus iš Nazareto širdyje Dievo meilė tapo regima, paliečiama, juntama. Dievas tapo Žmogumi, kad ir žmogus per meilę taptų žmogumi kitiems.

Jėzuje Dievas atsistoja beturčių, silpnų ir beginklių pusėje. Jame Dievo Meilė tapo žmogumi. Dievas yra kiekviename žmoguje, kuris yra tau palankus, kuris yra vertas tavo vargo, kuris su tavimi eina ir pasilieka atėjus vakarui. Dievas žiūri į tave palankiu žvilgsniu žmogaus, kuris tave supranta. Dievas yra kiekviename žodyje, kuris guodžia ir palaiko. Jis yra rankoje, uždėtoje ant tavo peties, kuri tave drąsina ir maloniai nurodo kryptį, jei pasukai klaidingu keliu. Dievas yra lūpose, kurios su meile tave bučiuoja. Nuoširdžiai žmogaus rankų apkabinate jauti dieviškos meilės šilumą.

Žmonės moka prasmingai kalbėti apie Dievą ir suprasti vieni kitus, jeigu jų širdyse gyvena Dievo Meilė. Ji nėra žmogaus išradimas. Meilė išrado Dievas.

*O mieliausias Dieve visagali,
Saugok ir globoki mus visus,
Tu suteik ramybę mūsų tautai
Ir palaimink, Dieve, jos vaikus.*

Vaikai, jaunimas tai yra vilties, ateities, veržlumo, jėgos, ieškojimų matas. Įdiegiant savo gyvenime ir darbuose Didįjį Dievo įsakymą,

jaunimo laukia sunkus, bet garbingas uždavinys: ne nuo langų, bet nuo pamatų pastatyti savo krašto ateitį. Jaunimas turi nebijoti ieškoti Dievo ir Jo tiesos, savo būties gelmėse puoselėti Dievo žodį. Pirmutinė mūsų pareiga — pagilinti asmeninį ryšį su Kristumi, skaitant Evangeliją ir meldžiantis. Kai žmogus susitinka su Kristumi, Jo klausosi ir su juo kalbasi, priartėja prie Dievo ir tampa artimas savo broliams, išmoksta broliškai gyventi. Čia ir didžiojo Dievo įsakymo vykdymo pradžia. Jaunimas turi būti tokie, kokie jie patys norėtų, kad būtų kiti: sąžiningi, dori, teisingi, paslaugūs, jautrūs kitiems, pasišventę darbui, trokštą prisiimti atsakomybę, mylėti Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu. Nereikia bijoti atverti duris Kristui. Jis — tautų šviesa. Tebūna Jis ir mūsų tautos šviesa. Meilė turi nugalėti neapykantą; atverkime širdis tiesai ir geriui. Todėl nuo pat mažens mes, tėčiai ir mamos, pasėkime į vaikystės dirvas tuos grūdus, iš kurių auga žmogus, šeimos, giminės, krašto istorija, išsaugokime savo atmintyje pasakojimus apie tėvų gyvenimo kelius ir kryžkeles. Tesugula visa tai į anūkų širdis, o pasėta gerumo žolė išvesės į galingą Dievo meilės, dvasinio gėrio ir grožio medį, kurio šaknyse liksime ir mes patys gyvi. Gėris šiame pasaulyje yra panašus į mažytį grūdėlį žmogaus širdyje. Jis auga tyloje, be prievartos, palengva noksta, jeigu tik gauna žmogiškos šilumos, artimo meilės. Leiskime gyventi Dievui savo širdyje, o tada bus šviesa, gyvenimas ir Meilė. Kai žmogaus sieloje gyvena Dievas, tai jis skatina tą žmogų daryti gera, aukotis. Tebūna su mumis šventiška ir iškilminga ramybė.

Šiandien mums reikia pasirinkti ir nužymėti naują kelią, vertą žmogaus. Kelią, vedantį į šviesą, nors ir per tamsybes. Ilgą ir sunkų kelią į meilę, kad gyvenimo džiaugsmas pražystų kaip spalvinga vaivorykštė virš mūsų namų, kurie vadinasi Žemė. Tikėjime, viltyje ir meilėje matome savo ateitį.

GERBK TĖVĄ IR MOTINĄ

(Jaunimo grupėje premijuotas straipsnis)
VILMANTĖ POCIŪTĖ

Laimingi, kurių nepeiktinas kelias,
kurie pagal Dievo įsakymus eina.

(Ps 118, 1)

Ilgaamažė žmonijos patirtis rodo, kad žmogus negali būti laimingas, jeigu nėra tikras, kad elgiasi teisingai. Reikalingos kažkokios gairės, moralinės normos, kuriomis jis galėtų vadovautis, nebijodamas, kad suklys. Kad išvengtume abejonių, paklydimų, kad dorai ir teisingai gyventume, per didį pranašą Mozę prie Sinajaus kalno bemaž prieš pusketvirto tūkstančio metų Dievas pranešė mums dešimt savo didžiųjų įsakymų. Tai ne tik žmonijos Konstitucija, tai Sąžinės Įstatymas, kuriam nusižengęs bereginti išgirsti negailestingą sąžinės balsą.

Dešimt Dievo įsakymų — tarsi keldorė žvaigždė, vedanti tiesiausiu gyvenimo keliu. Tai ne tik atskiro žmogau tikslas — tai visos Lietuvos kelias. “Mūsų tautos pagrindinė Konstitucija tebūnie Dešimt Dievo įsakymų. Atsikreipkime protu ir širdimi į amžinuosius žmonijos gyvenimo pagrindus. Koks gražus ir mielas bus tautų ir žmonijos gyvenimas, kai dauguma klausys DIEVO įsakymų ir išnyks smurtas, vagystės, neištikimybės, melai, žiaurumas” — sako Lietuvos kardinolas ir vyskupas. Kiekvienas iš šių įsakymų yra svarbus ir

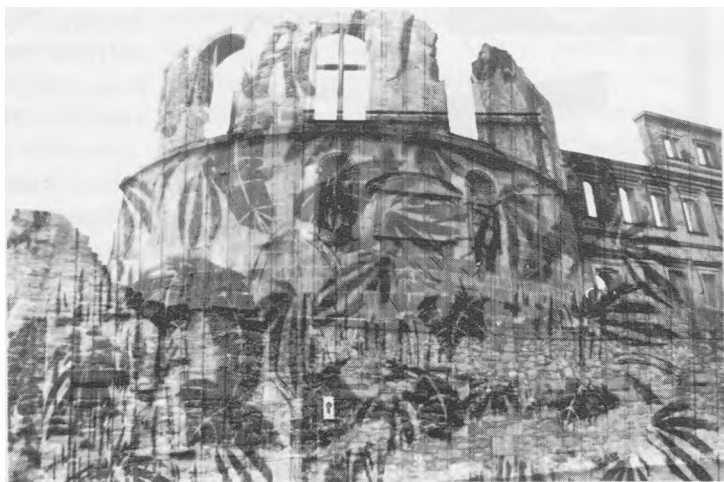
reikalingas. Dievo įsakymai tarsi patvirtina visuotinį supratimą, kad reikia gerbti Dievą, kad nevalia žudyti, kad negarbinga vogti ir sukčiauti.

“Gerbk tėvą ir motiną” — tai įsakymas, vedantis į šeimyninę laimę, gražius tėvų ir vaikų santykius, į nuoširdžią pagarbą vyresniesiems. “Tėvai mums yra didžiausi geradariai ir Dievo atstovai, todėl Dievo įsakymu esame įpareigoti juos mylėti, gerbti, jų klausyti...” (Katekizmas, 1992 m. 41 p.). Kas aš būčiau be tėvų? Niekas. Dabar aš turiu jaukius namus, jų meilę, šilumą. Žinau, kad kiekvieną akimirką galiu kreiptis į juos ir prašyti jų pagalbos. Kaip gera žinoti, kad sunkią minutę sulauksiu tėvų paramos, užuojautos. Mano vargai — jų vargai, mano skausmas — jų skausmas. Tėvai atiduotų viską, kad tik man nereikėtų kentėti. Tėvų meilė neišsemiamą. Ji kaip tyras šaltinio vanduo — vos prisilietęs, visa atnaujinama, atgaivina. Ji praskaidrina nuotaiką, numalšina širdgėlą, grąžina gyvenimo džiaugsmą. Tai lyg besiliejęs neišsenkančios laimės versmė. Aš laiminga, kad turiu tėvus. Gerus tėvus. Kaip jiems atsidėkoti už jų rūpesčius, vargus, ilgą nemigo naktį? Jie buvo su manim, kai buvau maža ir bejėgė. Jie guodė ir ramino mane, kai jaučiausi nuskriausta ir nelaiminga. Šventajame Rašte galima rasti atsakymą: “Mano vaike, rūpinkis savo tėvu, kai jis pasensta, ir neliūdink jo, kol jis gyvena (Sir 3,14). Tėvai — mano ramtis ir paguoda dabar, aš jiems tuo būsiu senatvėje. Ne tik senatvėje. Kiekvieną dieną privalau juos džiuginti. Už jų begalinę meilę, už rūpestį, už atlaidumą.

Senajame Testamente galioja įstatymas: “Kas užgautų savo tėvą ar motiną, mirte tenumiršta. Kas piktžodžiautų savo tėvui ar motinai, mirte tenumiršta” (Iš 21, 15-17). Teisingi žodžiai. O juk Dievas vykdo tai, ką yra pasakęs. Galbūt todėl, įskaudinusi tėvus, jaučiu nepakeliamą sunkumą širdyje. Mane slegia sąžinės graužimas, kylančios abejonės. Sunku, kai žinai, kad įžeidei savo tėvus. Nejučiomis imi galvoti apie tai, ką jie jautė, matydami pykčio iškreiptą tavo veidą. Argi tokios buvo jų svajonės ir viltys? Argi tėvai nenusipelnė, kad jos būtų pateisintos? Žinoma, tėvų klausymo pareiga ne amžina. Ji baigiasi su ta diena, kai imi gyventi atskirai, savarankiškai. Tačiau pagarbos ir meilės pareiga niekuomet nesibaigia. Jėzus taip mylėjo savo motiną, kad net mirdamas ja rūpinosi.

Daugeliui motina — tai meilės, pasiaukojimo, atsidavimo simbolis. Nuo seno Lietuvoje gyvuoja motinos kultas. Kiek gražių žodžių, eilėraščių, dainų skirta motinai...

Kiek dailininkų su meile tapė ją, palinkusią prie minamo ratelio verpstės... Motina — tai šeimos širdis, geroji namų dvasia, židinio saugotoja. Ji — laimės, džiaugsmo, namų jaukumo šaltinis. Tikra motina niekad neišduos savo vaiko. Ji pasiryžusi viskam vardan jo laimės. Kaipgi galima jos nemylėti? Pats Dievas tai yra įsakęs: "Laikyk pagarboje savo motiną per visas savo gyvenimo dienas, nes turi atminti, kokius ir kiek pavojų ji kentėjo dėl tavęs" (Tob 4, 3-4). Jėzus Kristus, įrodydamas savo begalinę meilę mergelei Marijai, netgi pasiėmė ją su savimi į dangų.

Apleista pilis.

A. Kezio nuotr.

Prisimenu sielvarto iškankintą motinos veidą, kai ji, du mėnesius slaugiusi mano sergantį broliuką, iš Kauno klinikų parsivežė mažą karstelį. Mūsų namai prisipildė švelnaus liūdesio. Ilgai dar mamai verkti buvo lengviau negu juoktis. Tačiau ji viską ištvrė. Juk jeigu mama negalėtų padėti savo vaikui, vadinasi, niekas pasauly nesugebėtų to padaryti.

Kuo švelniau su manim elgiasi tėvai, tuo skaudžiau išgyvenu savo kaltę prieš juos. Tai sulauko mane nuo blogų žodžių ir poelgių. Mane sulauko tėvų meilė! Kaip gaila, kad ne visiems lemta ją patirti. Skaudu, tačiau yra tėvų, kuriems vaikai — tuščia vieta, kuriems nerūpi jų problemos, rūpesčiai, likimas. O juk įsakymas "Gerbk savo tėvą ir motiną" skirtas ne tik vaikams, bet ir jų gimdytojams. Šventa Tėvų pareiga savo vaikus mylėti, jais rūpintis, krikščioniškai auklėti. Dauge-

lis tėvų nesusimąsto, kad, rodydami blogą pavyzdį, jie praranda vaikų meilę ir pasitikėjimą. Jie pasmerkia save vienišai senatvei. Argi taip sunku suprasti, kad jų vaikas taip pat asmenybė, kad tai atskiras pasaulis? Gerbti tėvus, kurie negerbia tavęs? Mylėti, rūpintis jais ir būti jų niekinamam? Argi tai įmanoma? Kaip baisu, kai tarp tėvų ir vaikų atsiranda praraja, kai lieka tik šalti ir oficialūs santykiai. Kad taip neatsitiktų, privalo būti abipusė pagarba. Tik tokioje šeimoje kiekvienas jausis esąs pilnavertis.

"Didžiai mus mylėdamas, Dievas davė mums tėvus" (Katalikų katekizmas, 1960 m., 194 p.). Kaip dažnai neįvertiname to, ką turime. Tačiau nereikia laukti, kol prarasi. Jei turi gerus ir mylinčius tėvus, džiaukis tuo ir dėkok Dievui, nes iš jo tu gavai didelę dovaną.

■ *Pop. Jono Pauliaus II šūkiu "Evangelizuoti Europą" remdamiesi, Vokietijos Oldenburgo srities "Caritas" ir Maltos pagalbos tarnybos 1993 m. gruodžio mėn. išsiuntė Lietuvai penkiasdešimtąją pagalbos vilkstinę. Nuo 1990 m. rudens Lietuva gavo 500 tonų medžiaginių gėrybių, kurių vertė daugiau kaip 4 milijonai Vokietijos markių.*

KAI SANTUOKA SUBYRA

A. SAULAITIS, SJ

Jungtinių Tautų ir popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbtaisiais 1994 Šeimos metais Katalikų Bažnyčia dar labiau negu anksčiau kreipia dėmesį į ištuokos paveiktas šeimas, atsiskyrusius, antrą kartą vedusius ar dėl kitų vedybinių priežasčių skausmą išgyvenančius.

Kovodama už santuokos neišardomumą, modernių laikų Bažnyčia nelengvai ėmėsi užduoties visiems katalikams patarnauti. Kai Čikagos arkivyskupijoje išsituokusių sielovada užsiimančios kunigai prašė kardinolą Cody įsteigti vyskupijos komisiją, teigiamo atsakymo sulaukė tik dieną po arkivyskupo pusseserės skyrybų. Kaip laikytis Jėzaus mokymo apie santuokos pastovumą, tuo pačiu vykdyti ir Jėzaus duodamą gailestingumo bei atlaidumo pavyzdį?

Kunigų studijų dienose iširusių santuokų klausimu primenama, kad prieš šimtą metų vedybos tęsdavosi 16 metų (vidurkis) iki vieno sutuoktinio mirties, o šiandien ekonomiškai pajėgiuose kraštuose pora išgyvena 40 metų. Per tuos dešimtmečius santuoką paveikia šeimos, pasaulio, kartų kaita. Be to, žmonės manydavo vargingoje santuokoje iškentėsią, kol vaikai paaugs, o dabar tai reiškia sulaukti dar anūkų ir proanūkių.

Bažnytiniai dokumentai visuomet pradeda nuo ištuokos skausmo, pasekmių susituokusiųjų ir jų vaikų gyvenime. Statistika rodo, kad vienas sutuoktinių jau dvejus metus prieš pačias skyrybas pasąmonėje nusprendė viską baigti, o gydymo

laikotarpis po skyrybų gali tęstis trejus metus ir daugiau. Grynai psichologiškai skyrybos beveik prilygsta vyro ar žmonos mirčiai: kai surašomi sunkūs pergyvenimai, gyvenimo draugo mirtis pirmąja su 100 taškų, o ištuoka — 99.

JAV-se pusė sutuoktinių išgyvena drauge iki mirties. Vokietijoje apie trečdalis bažnyčioje susituokusių katalikų išsiskiria. Jaunimo auklėtojams ir pamokslininkams primenama, kad maždaug pusė vaikų mokykloje ar jaunimo sambūryje kada nors bus tėvų skyrybų paveikti, auginami tik vieno tėvo ar motinos, įjungti į naują šeimą su ankstyvesnės santuokos vaikais. Todėl kreipdamiesi į vaikus ir žmones, atsimena, kad tik pusė gyvena “normalioje” ar “idealoje” šeimoje.

Santuokos ir santuokos sakramento teologiją bei sielovadą aiškina šiais metais išleidžiami ganytojiški ar kiti raštai. Naujasis (1983) Bažnyčios teisynas kitaip negu anksčiau žvelgia į vedybinius klausimus, tęsdamas Vatikano II dvasią Evangeliją moderniam pasaulyje liudyti. Bažnytinė vedybų istorija nušviečia supratimo apie santuoką raidą ir potvarkius Vakarų bei Rytų Bažnyčioje. Šio rašinėlio apimtis — apžvelgti gailestingumo bei susitaikinimo tarnybą ištuokos paliestiesiems.

Narystė. Kadangi Bažnyčia nepripažįsta civilinių skyrybų bet kokio poveikio sakramentinei santuokai, buvo susidaręs įspūdis, kad išsituokę nebėra Bažnyčios nariai, kad jie ekskomunikuoti arba atsiradę tikinčiųjų šeimos pakraštyje, be galimybės sugrįžti, kol pirmoji santuoka neatgai-vinta. Tai ypač lietė antrą (civilinę) santuoką sudariusiuosius. Naujasis Bažnyčios teisynas ir dar ankstyvesni kraštų vyskupų konferencijų potvarkiai (pvz., JAV) aiškiai teigia, kad skyrybomis ar antra (civiline) metrikacija jokių būdu neprarandama Krikšto sakramentu įgyta narystė.

Išsituokę reikalingi ir turi teisę į tą pačią sielovadą, kaip visi kiti Bažnyčios nariai. Čikagos arkivyskupas 1994 m. pradžioje primena kunigams bei sielovados pareigūnams, kad jie privalo padėti sužadėtiniams santuokai ruoštis, net ir kai busimoji santuoka Bažnyčios nepripažįstama. Vyskupijose veikiančios ištuoktiesiems bei antrą kartą vedusiems katalikams tarnybos stengiasi būti priebėga subyrėjusių santuokų ištiktiesiems. Čikagos vyskupijoje, kaip ir kitose, veikia savitarpio

pagalbos būreliai parapijose panašiu būdu, kaip vieni kitiems padeda kito skausmo paliestieji — praradę vaiką, tapę našliais, našlėmis, gyvenantys alkoholizmo ligos nusiaubtoje šeimoje ir kt.

Prie susitaikinimo, gailestingumo ir dvasinio gydymo priklauso vyskupijų vedybiniai tribunolai (arba teismai). JAV patariama kiekvienam išsiskyrusiam kreiptis į kleboną, o vėliau į vyskupijos įstaigą, anuliacijos. Anuliacijos eiga taikoma ne atkrapštyti skaudžią žaizdą, bet tikinčiajam padėti sunkią praeitį “suvirškinti” ir gyventi toliau, iš naujo.

Anuliacija. Kai žmonės civiliai išsiskyrę, o jų santuoka “mirusi”, katalikai gali kreiptis anuliacijos, tai yra bažnytinio pareiškimo, kad anose vedybose ko nors esminio trūko, kad jos nebuvo sakramentinės, kaip visiems galėjo atrodyti. Aišku, tokio pareiškimo nereikia tik civiliai susituokusiems ir išsiskyrusiems katalikams.

Anuliacija, nelengvai suprantama, nes daug kam atrodo kaip bažnytinės skyrybos, bet tai yra šiuo metu prieinamas būdas Bažnyčioje iširusią santuoką “sutvarkyti” (ir būti laisviems antroms bažnytinėms vedyboms). Procedūra yra tiek sunki, kiek žmogui gali būti sunku skaudų pergyvenimą permąstyti.

Visų pirma užpildoma nedidelė anketa (gyvenamojoje parapijoje arba tiesiai vyskupijos raštinėje), kurią peržvelgę vedybinio teismo pareigūnai pasako, ar yra galimybės anuliaciją gauti. Jeigu atsakymas palankus, tenka užpildyti ilgesnį apklausos lapą, nurodyti galimus liudininkus ir pn. JAV visa anuliacijos byla gali tęstis iki šešių mėnesių, jeigu jos prašantieji laiku savo dalį atlieka.

Kokiu pagrindu gali būti pripažįstama, kada buvusios bažnytinės vedybos iš tikrųjų negalioja? Jeigu sužadėtiniai nebuvo tikrai laisvi vienas kitam save pažadėdami, pvz., jeigu jaunoji jau buvo nėščia — tai gali būti psichologinės ar ekonominės prievartos priežastis. Gali būti, kad vienas ar abu nesuprato ar nebuvo pakankamai subrendę apsispręsti visam gyvenimui įsipareigoti. Būna ir taip, kad vienas sutuoktinių iš anksto nusistato nesusilaukti vaikų, kas būtų iš esmės priešinga vienam pagrindinių tikslų. Būna ir atvejų, kad anos bažnytinės vedybos negalioja dėl pačių apeigų pobūdžio, t.y. nebuvo sutvarkyti dokumentai arba įvyko kokia klaida.

Skyrybos. Ligi šiol moderniais laikais retai pasitaikiusieji atvejai yra vadinamos Pauliaus privilegija ir Petro privilegija. Apie jų pobūdį galima rasti bažnytinėje enciklopedijoje, tačiau jų reikšmė ta, kad už santuokos neišardomumą tam tikrais atvejais gali būti aukštesnė vertybė — apaštalo Pauliaus žodžiais “taika” arba Petro privilegijos rėmuose — tikėjimas.

Šiais dviem būdais Bažnyčia nesako, kad pirmosioms vedyboms iš tikrųjų stigo ko nors esminio, bet panaikina santuokos ryšį. (Vienu tarpu buvo manoma, kad iškilmingieji vienuoliški įžadai gali tokį ryšį irgi panaikinti).

Jeigu gaunama anuliacija arba santuoka bažnytiškai išskiriama, visuomet klausama, ar vaikai tada tampa pavainikiai. Aišku, kad ne; lygiai kaip neneigiama, kad anose vedybose buvo daug geros valios, meilės, daug metų drauge.

Antrosios apeigos. Rytų Bažnyčia (stačiatikiai), lygiai kaip katalikai, išpažįsta santuokos neišardomumą, pagrįstą Jėzaus mokymu. Rytuose kitaip vystėsi teologija, ryšys su civiline valdžia, todėl jų bažnytinė tvarka leidžia antrą kartą bažnyčioje tuoktis, kai pirmosios vedybos tikrai “mirė”. Tačiau apeigos kuklesnės ir įrėmintos gailestingumo tarnybos plotmėje.

Žinodama, kad negalintys bažnyčioje tuoktis katalikai susimetrikuoja civilinėmis vedybomis, Bažnyčios vadovybė įvairiose šalyse ieško būdų šias santuokas priglausti. Prancūzijos vyskupijose, laikantis dėsnio, kad visur ir visada galima (ir reikia) melstis, kunigai skatinami pasiūlyti ir talkinti maldos valandėlę su skaitiniais iš Šv. Rašto. Tai nėra bažnytinės sakramento apeigos, o pamaldos šeimai svarbiu metu. Išėjus 1984 m. popiežiškam “Familiaris consortio” dokumentui, kurį, pvz., primena Čikagos arkivyskupas šių metų rašte, arba Vokietijos vyskupų konferencija savo dokumente apie išsituokusių ir naujas sukūrusių sielovadą, primenama, kad šios apeigos neatrodytų bažnytinės, nevyktų parapijinė bažnyčioje, o namuose ar kitur. Tai yra būdas palaikyti susikuriantį šeimos židinį.

Sakramentai. Naujosios Evangelizacijos sąjūdis, nuolat šv. Tėvo primenamas, vykdomas todėl, kad yra daug krikštytų netikinčių (arba bent nepraktikuojančių) katalikų. Prie santuokos neišardomumo, prie sakramentinio jos pobūdžio pri-

MŪSŲ MEILĖ SUBYRĖJO

*Viešpatie Jėzau, sutikęs žmonių bėdas, verkei;
ateik pas mane.*

Aš kenčiu dėl mūsų santuokos vargy.

*Duok man jėgų gerbti savo jausmus ir savo asmenį –
jėgų, kurių man kiekvieną dieną reikia.*

Duok tą pačią jėgą atsiskyrusiems ir ištuoktiesiems.

*Duok ypatingai sunkiomis valandomis remtis tikromis atvi-
romis draugystėmis
vienišumo skausmui išblaškyti.*

*Tu, kuris esi meilė, atleisk mano kaltes bei silpnybes,
padėk man vykdyti savo pareigas, ypač jaunesniųjų vaikų
atžvilgiu.*

*Ateik man į pagalbą, padaryk, kad vėl pasitikėčiau savimi ir
gyvenimu.*

klauso ne tik pačių apeigų tikslumas, tai yra, pagal apeigyną (nebent dėl konfesijų skirtumo ar kitos priežasties gaunamas leidimas iš vyskupijos kitokiomis apeigomis tuoktis), ir jaunųjų laisvos valios pareiškimas, bet ir tikėjimas. Tai reikštų, kad bažnytiniai santuokai nepakanka būti krikštytais, bet reikalinga būti tikinčiais, tai yra, išpažinti santuokos šventumą tikėjimo šviesoje ir įsipareigoti Dievui ir Bažnyčiai.

Nebažnytinėje santuokoje gyvenantys susiduria su sakramentų priėmimo klausimu, kai jų vaikais ruošiasi pirmajai šv. Komunijai. Vaikas, išmokęs ir pagal subrendimą supratęs Komunijos reikšmę, tėvų klausia, kodėl jie niekad prie šv. Komunijos neina.

Vienas būdas šiuo atžvilgiu padėti išlyginti yra siekti anuliacijos. Tačiau ne kiekviena pora to ryžtasi ar gali. Nuo seno Bažnyčioje praktikuojama sąžinės nuosprendis arba išeitis, kadangi “netvarkingoje” santuokoje gyvenantys katalikai, bendrai paėmus (kaip sako ir bažnytinis teisynas), negalėtų šv. Komunijoje tobulai dalyvauti.

Nebažnytinėje santuokoje katalikams visuomet buvo įmanoma “vidaus forume”, tai yra, pasikalbėjus su nuodėmklausiu, priimti Eucharistiją, su sąlyga, kad gyvensią kaip brolis ir sesuo. Kaip Vokietijos vyskupų sielovadinės gairės aiškina,

kad ne kiekvienai šeimai tokia sąlyga tinkama.

Kadangi sąžinės klausimas sudėtingas, vyskupai siūlo, kad parapijoje ar dekanate (kelių ar keliolikos parapijų tinkle) būtų tam tikslui paruoštas kunigas, kuris sugebėtų su tikinčia šeima apie dalyvavimą Eucharistijoje pasitarti. Primenama, kad ši santuoka (pvz., antrosios vedybos) būtų pastovi ir tvirta, kad žmonės kreiptųsi tikinčia širdimi. Vienintelė sąlyga, kuri galėtų savojoje parapijoje sakramentų priėmimą riboti, būtų tai, kad sudarytų įspūdį, jog Bažnyčios tvarka bei ištikimybė santuokos neišardomumui

būtų pažeidžiama, tai yra, kad nepapiktintų “mažutėlių”. Tais atvejais šeimai patariama šv. Komuniją priimti kitur. Šis sąžinės plotmėje vykdomas nuosprendis atliekamas be raštų ar dokumentų.

* * *

Išsituokusiųjų sielovada primena panašų reikalą — iš Lietuvos naujų ateivių globą Š. Amerikoje ar kitur. Žmonės sako: jeigu padėsime naujiems imigrantams ar laikinai dėl uždarbio apsigyvenusiems, tada žmonės iš Lietuvos pasitrauks daug drąsiau; todėl nereikėtų padėti rasti butą, darbą, priglauti. Kiti mano, kad, kai žmogus jau išlipo iš lėktuvo naujoje ir svetimoje šalyje, reikia savo tautietį priimti ir padėti, kiek tik sąlygos leidžia. Todėl: jeigu tikinčiųjų šeima — Bažnyčia rūpinsis išsituokusiais ir “antromis” šeimomis, ar ji nesilpnins Jėzaus nuostatos apie santuokos pastovumą arba sutuoktinių nusistatymo “ligi mirties tavęs neapleisti”?

Visuose šeimose metams ir kituose bažnytinuose dokumentuose visuomet skatinama rūpintis šeimose, to visuomenės bei Bažnyčios pagrindo, tvirtumu, sveikata, tikėjimu. Uoliai stengiamasi sužadėtiniams santuokai ruoštis įvairiais kursais, parapijose vestuves užsakyti šešis mėnesius iš

Algimantas Kezys ir Loreta Vaškus. DVI-GUBAS SOLO. Išleido Amerikos Lietuvių Dailės klubas Čikagoje 1994 m. Spaudos darbą puikiai atliko Questar spaustuvė. 126 psl., kaina 15 dol. Knygą galima gauti “Galerijoje”, 4317 S. Wisconsin Ave., Stickney, IL 60402.

Vienas iš tų dviejų “solo” yra Loreta Vaškus su savo naujais eilėraščiais, o kitas — Algimantas Kezys su savo meniškėmis nuotraukomis. Šį “Laiškų lietuviams” numerį iliustruojame A. Kezio nuotraukomis ir įdedame porą Loretos eilėraščių.

Knygai įžangą parašė Arvydas Reneckis. Čia pateikiame dalį tos įžangos:

Dvigubas solo — paradoksalus žodžių žaismas ant šio eilėraščių bei fotografijų rinkinio viršelio — atveria uždangą ir pakviečia mus į savi-tą dvasinį pasaulį, kuriuo keliaudami per šiuos puslapius patiriame, kaip tas žodžių žaismas pa-mažu pradeda įgyti realią prasmę.

Pirmą kartą į viešumą išieinantys Loretos Vaškus eilėraščiai ir tarp jų įsiterpiančios žymaus foto menininko Algimanto Kezio nuotraukos sudaro savotišką derinį, kuriame prie harmonijos pratusiai

akiai bergždžia būtų ieškoti kokių nors atitikmenų. Žodžiai ir vaizdai čia vienas kito neilustruoja, nepaaiškina; ir netgi asociatyviai žvelgdami, var-gu, ar susietume, kad jie būtų buvę vienas kito įkvėpimo šaltiniu. Šiuos tekstus ir vaizdus per-smelkia galbūt vienintelis visaaipimantis solo — vienatvės balsas.

Algimantas Kezys savo fotografijose tarsi iš-traukia pasirinktąjį objektą arba figūrą virš jį su-pančios aplinkos, sustingdo jį netikėtu kampu, neįprastoje šviesoje, suabstraktina, pakylėja jį iš realybės į nematerialią būtį, taip ir palikdamas amžiams vienišu pavidalu arba šešėliu steriluozuo-toje aplinkoje. Algimanto Kezio vaizdas tarsi pa-gauna tą skaidrios nuotaikos momentą, tą vie-natvę, kuri yra reikalinga, kad galėtum apmąstyti pasaulį. Tokio mąslaus vienišumo jausmas dar ryškesnis jo dvigubos ekspozicijos technika atlik-tose fotografijose, kuriose dažniausiai matome ne tik išskirtą figūrą arba šešėlį, bet ir apmąstomos arba išjaučiamos aplinkos dvasinę refleksiją. So-lo, sklindantis iš šių vaizdų yra taikus, nedra-matiškas, sukuriantis tą emocinį lauką, kurio būti-nai reikia, norint pasiekti dvasinį nusiramimą bei pusiausvyrą.

Kitoks solo prabyla į mus Loretos Vaškus eilėraščių lyrinio “aš” lūpomis, iš kurių kartais sklinda lyrinė refleksija, bet dažniausiai — maiš-tinga, savęs beieškančiojo asmens drama. Pir-miesiems, dar Lietuvoje parašytiems Loretos eilė-raščiams, būdingas romantizuotas, nostalgiskas, apmąstymas, trykštančio vitališkumo jausmas, jaunystės, meilės, gyvybės tęstinumo tema. Lyri-nis “aš” čia dar neskamba solo balsu, o har-monینگai įsilieja į žemiškos aplinkos chorą.

Ryškiu kontrastu pirmiesiems nuskamba to-lesni šio rinkinio eilėraščiai, parašyti jau Ameriko-

anksto ir t.t., kad kuo sąmoningiau šį gražų ir rimtą žingsnį žengtų. Visa išsituokusių, išsiskyrusių, antrą kartą vedusių sielovada visuomet įreminama į šios bendrai šeimoms pagalbos apimtį. Toje pačioje vyskupijoje, kurioje stengiamasi ištuokos pažeistuosius priglauti ir gydyti, iškilmingai švenčiamos ju-biliejinės 25-ųjų ar 50-ties metų sutuoktuvės su vyskupu katedroje, rūpinamasi papapinėse bažnyčiose turėti vaikų darželius per tėvų Šv. Rašto būrelio ar kokio komiteto posėdžius, šv. Mišias šeimoms su vaikais ir t.t.

Naujasis Testamentas liudija, kaip Jėzus mėgdavo būti su “muitininkais ir nusidėjėliais”, su žmonėmis, kurie visuomenės pakraščiuose. Pirmieji krikščionys (tai labai ryšku Korinte) buvo var-guomenė. Tai reikštų, kad Jėzus Kristus sudarė tokį įspūdį, kad prie Avinėlio Puotos stalo renkasi visi, kurie Viešpaties galeistingumą išpažįsta ir priima..

je 1989-93 metais. Taip ir neturėję progos patirti lyrinio "aš" metamorfozės, staiga išgirstame jį iš pradžių tarsi kaip vienišą piligrimą, o čia pat — ir kaip maištingą mizantropą šalčiu dvelkiančiame, svetimame sudužusių vilčių pasaulyje.

+ Antanas Klimas. LIETUVIŲ KALBOS DALYVIŲ VARTOSENA. Mokslo ir Enciklopedijos leidykla. Vilnius, 1993. 86 psl., kaina sutartinė. Tiražas — 1500 egz.

Galima sakyti, kad prof. A. Klimas jau nuo seniau "sirgo dalyvių liga". Jau 1987 m. jis parašė "Laiškams lietuviams" (Nr. 4, p. 138-140) straipsnį "Dalyviai — lietuvių kalbos puošmena". Tada jis pasakė ruošias ir platesnės apimties leidinį apie dalyvius. Pagaliau tas jo planas įvykdytas. Reikia džiaugtis, nes dalyviai tikrai yra mūsų kalbos turta ir puošmena. Perskaitę šią studiją, visi įsitikins, kad tie dalyviai, padalyviai ir pusdalyviai nėra jau toks didelis "baubas", kaip kai kuriems atrodo. Jie supras, kad galvoti apie jų nereikalingumą, būtų tikras nesusipratimas. Jų panaikinimas būtų ne tik lietuvių kalbos nuskurdinimas, bet ir nužudymas.

+ Čikagos Lituanistinės mokyklos METRAŠTIS. 1993-1994 mokslo metai. Redagavo: Juozas Plačas, Nora Aušrienė, Jūratė Dovilienė, Dana Mikužienė ir Vakarė Valaitienė. Leidinys užpildytas pačių mokinių rašinėliais, piešiniais ir įvairių fotografų nuotraukomis. Gražiai ir patraukliai išleistas.

■ Karaliaučiaus srities keliaujantis katalikų klebonas kun. Anupras Gauronskas Mišias laiko net keturiolikoje vietų — parapijų. Jis Tilžėje sugriautos bažnyčios sklypą atgavo lietuvių katalikų bendruomenei. Ten jau statoma bažnyčia.

■ Vilniaus arkiv. metropolitas A. J. Bačkis šv. Kazimiero šventės proga kovo 14 d. Paryžiuje atlaikė šv. Mišias už Lietuvą, kalbėjo per Notre Dame radiją. Prancūzų krikščionių bendrovių savininkų ir vadovų draugija suruošė su arkivyskupu studiją apie Rytų Europos kraštų visuomenės problemas.

JAV AMBASADORIUS PAGERBTAS LIETUVOS ORDINU

Už asmeninius nuopelnus plėtojant Lietuvos Respublikos ir Jungtinių Amerikos Valstijų tarpvalstybinius ryšius JAV nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Lietuvoje Darrylas Johnsonas apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 2-ojo laipsnio ordinu. (Lietuvos rytas, Nr. 92).

PRISIMENANT R. KALANTĄ...

Prisimenant Romą Kalantą, žuvusį prieš 22 metus su šūkiu "Laisvę Lietuvai!", Kaune, R. Kalantos žūties vietoje, buvo padėti gėlių vainikai, uždegtos žvakutės. Muzikinio teatro rūmuose Kauno poezijos teatras surengė R. Kalantos žūties metinių minėjimą — koncertą. Minėjimą rėmė Tėvynės Sąjunga (Lietuvos konservatoriai). Tą dieną ryte šv. Mykolo Arkangelo bažnyčioje už R. Kalantą buvo aukojamos šv. Mišios, o vakare Kryžių kalnelyje, prie VI forto, vyko pamaldos ir minėjimas.

Prieš kurį laiką kelių partijų ir organizacijų (Lietuvos demokratų ir krikščionių demokratų partijų bei politinių kalinių ir tremtinių sąjungos ir kt.) Kauno skyriai kreipėsi į Seimą, Generalinį prokurorą bei Lietuvos psichiatrų asociaciją dėl R. Kalantos visiško reabilitavimo. Kreipimesi reikalaujama, kad 1972 metų medikai, tada apšmeižę R. Kalantą, pripažindami jį psichiniu ligoniu (tarp jų buvo ir dabartinis sveikatos apsaugos ministras J. Brėdikis), dabar, Nepriklausomoje Lietuvoje, niekieno nevaržomi, laisvai, pasisakytų ir atskleistų tikrąją tiesą apie 1972 metų gegužės įvykius. (XXI amžius, Nr. 38).

BAŽNYČIA, KURIOS STATYBA RŪPINA- MASI VOKIETIJOJE

Šiaulių architektų namuose paskelbti Naujosios apaštalų bažnyčios projektų konkurso rezultatai. Bažnyčios, kuri bus statoma Šiauliuose, konkursui buvo pateikti 9 darbai. Pirmąją vietą laimėjo Panevėžio architektų firma “Trio”, antrąją — šiauliškiai A. Plaipa, S. Ruzgys, trečiąją — taip pat šiauliškiai O. Jakubauskas ir R. Regenas. Iš viso paskirtos 5 prizinės vietos. Naujoji apaštalų bažnyčia nutarė įsigyti ir dar porą nepremijuotų projektų. “Bažnyčia bus statoma nebūtinai pagal pirmąją vietą laimėjusį projektą, — sakė Šiaulių miesto vyr. architektas Alfonsas Vilčianskas. — Artimiausiu metu tai bus nuspręsta Vokietijoje”. LA korespondentas kalbėjosi ir su svarbiausiu Šiaulių architektų namų svečiu — Naujosios apaštalų bažnyčios vyskupu (Šiaurės Reino-Vestfalijos kraštas) Simonu Horstu. Vyskupas sakė, statyba turėtų prasidėti kitų metų pavasarį ir užtrukti ne ilgiau kaip 14 mėnesių. Naujoji apaštalų bažnyčia Šiauliuose — ne pirmoji. Lietuvoje jau statomos bažnyčios Vilniuje ir Šilutėje, netrukus tokia statyba prasidės Klaipėdoje. Vyskupas lankėsi įvairiuose Lietuvos miestuose, dalyvavo pamaldose. (Lietuvos aidas, Nr. 89)

VOKIETIJOS GYDYTOJAS OPERAVO LIETUVOJE

Jau antrą kartą į Lietuvą buvo atvykęs gydytojas iš Vokietijos profesorius Valteris Neugebaueris. Šįkart jis atvyko su dviem kolegomis ir “Aesculapo” firmos atstovu. Iš šios firmos Lietuva yra įsigijusi septynis laparoskopus. Vilkaviškyje profesorius laparoskopu šįkart atliko alkūnės sąnario plastinę ir čiūmos sąnario raiščių persodinimo operacijas. Laparoskopas buvo išbandytas ir Šiauliuose — čia V. Neugebaueris atliko pirmąją operaciją — pašalino ligoniui tulžį.

Tokios operacijos Vokietijoje pradėtos prieš keletą metų ir kainuoja 1800 - 3000 Vokietijos markių.

“Vokietijos medikus maloniai nustebino geras lietuvių medikų paruošimo lygis ir tai, kad pras-tomis sąlygomis dirbama profesionaliai”, — pasakė Vilkaviškio ligoninės vyriausiasis gydytojas Romualdas Sveikata. (Lietuvos rytas, Nr. 88)

ŽEMAITIJOS LIEPŲ IR KLEVŲ NEAPGLĖBSI NET DVIESE

Žemaitijos tautinio parko, kurio centras įsikū-ręs Plungės rajone, Plateliuose, darbuotojai baigė apžiūrą storiausiams savo medžiams išaiškinti. Paaikšėjo, jog ir Žemaitijoje yra net dviese ne-apglėbiamų milžinų.

Pavyzdžiui, kaip papasakojo šio parko vyriausiasis miškininkas Stasys Vyšniauskas, storiausios liepos, augančios Stirbaičių girininkijoje, apimtis žmogaus krūtinės aukštyje net 4 metrai 85 centimetrai, klevo Beržoro girininkijoje — 4 metrai 70 centimetrų.

Deja, jiems nusileidžia storiausias ąžuolas, augantis Stirbaičių girininkijoje, — 4 metrai 42 centimetrai, iš stipruolių uosių stambiausio apimtis Platelių girininkijoje — 3 metrai 76 centimetrai.

Įprasta eglės ir pušis vadinti lieknomis, tačiau Platelių girininkijoje auga eglė, kurios storis 3 metrai 22 centimetrai. (Lietuvos rytas, Nr. 89)

UŽ MEILĖS EILĖRAŠTĮ — 500 Lt

Lietuvos rašytojų sąjungos Kauno skyrius ir miesto laikraščio “Kauno diena” redakcija paskelbė “Vieno meilės eilėraščio” konkursą skirtą Kauno trisdešimtajam “Poezijos pavasariui”.

Konkurse gali dalyvauti visi kauniečiai. Geriausias eilėraštis bus įvertintas 500 litų. (Lietuvos aidas, Nr. 83)

KĄ PRIMENA AŽUOLAI

Spaudos atgavimo dieną Lietuvos knygnešio draugijos nariai pirmiausia paminėjo pasodindami kelias dešimtis naujų ąžuolų Jono Basanavičiaus gimtinėje Ožkabaliuose. Ten jau kelinti metai žaliuoja knygnešių parkas, šalia kiekvieno sodinuko atsiranda išdrožinėtos lentelės su knygnešių vardais ir pavardėmis. (Naujasis dienovidis, Nr. 19)

ĮVERTINIMAS

Naisiuose, netoli Šiaulių, jau aštuoniolika pavasarių kasmet įteikiama Zigmo Gelės premija už geriausią metų pirmąją poezijos knygą. Šiemet premiją, kurios įteikimas sutapo su poeto šimtmečio minėjimu, laimėjo jaunas poetas iš Klaipėdos Gintaras Grajauskas už rinkinį “Tatuiruotė”. (Naujasis dienovidis, Nr. 19)

SVEIKINAME, DIDŽIUOJAMĖS!

Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) vadovas, Seimo dešinėsios opozicijos lyderis profesorius Vytautas Landsbergis apgynė habilitacinį darbą — „M.K. Čiurlionis — laikas ir turinys“. Darbo pagrindą sudaro 1978 m. profesoriaus išleista monografija „Čiurlionio muzika“, taip pat keturios kitos knygos, straipsniai bei M.K. Čiurlionio muzikinių kūrinių rinkiniai. (Naujasis dienovidis, Nr. 20)

PAMINKLAS BUS PASTATYTAS EUROPOS CENTRE

Vilniaus monumentaliosios dailės dirbtuvėse pradėtas kalti paminklas, kuris žymės Europos centrą (jį 1989 m. nustatė Prancūzijos geografi). Europos centre, esančiame apie 20 km nuo Vilniaus, ant kalvos viršūnės prie Bernotų piliakalnio bus pastatytas 1,5 metro aukščio piramidės formos šviesiai pilko granito paminklas (projekto autorius — jaunas skulptorius G. Karosas). (Naujasis dienovidis, Nr. 20)

GRĖSMĖ VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETUI

Džiaugėmės, kai buvo atkurtas Vytauto Didžiojo universitetas, nes ši aukštoji mokykla išugdė šimtus Lietuvos inteligentų, padėjo mūsų mokslo plėtotės pagrindus. Nelengvai vyko atkūrimo darbas, su dideliais sunkumais susidūrė universiteto vadovybė, tačiau rezultatai jau dabar jaučiami. Ypač reikšmingi šios aukštosios mokyklos humanitarinio profilio fakultetai bei specialybės, nes padeda Kaunui, paverstam technikos ir medicinos miestu, atstatyti pusiausvyrą. Reikšmingas ir išeivijos mokslininkų įnašas — universitete padvelkė Vakarų pasaulio mokslinės minties vėjai. Taigi, rodos, visomis jėgomis derėtų universitetą remti, stiprinti. Deja, aiškėja, kad asmeninės ambicijos ardė normalų darbą, o neseniai pagarsėjęs Kauno miesto tarybos noras atimti iš Vytauto Didžiojo universiteto svarbiausius pastatus yra tarytum bomba, kuria norima universitetą sprogdinti. Ne veltui protestą dėl Kauno miesto tarybos sprendimo pareiškė ir žymūs Lietuvos

mokslininkai, ir JAV lietuvių bendruomenės vadovybė, laiške pastebėjusi, kad Vytauto Didžiojo universitetas „buvo prieškarinės nepriklausomos Lietuvos pasididžiavimas“. Dėl universiteto ateities į prezidentą A. Brazauską kreipėsi ir kardinolas Vincentas Sladkevičius, pabrėžęs, kad „Vytauto Didžiojo Universiteto atkūrimą 1989 metais Lietuvos Katalikų Bažnyčia vertina ne tik kaip tautos atgimimo simbolį, bet ir kaip istorinio teisingumo atstatymą“. Tikriausiai pastatai liks universitetui, bet reikia ir naujų žingsnių, kad Vytauto Didžiojo universitetas vėl taptų mūsų pasididžiavimu. (XXI amžius, Nr. 38)

ĮSTEIGTA DAR VIENA PREMIJA

Lietuviškų organizacijų bei institucijų mecenatas, lietuviškos spaudos rėmėjas prelatas Juozas Prunskis, greta įsteigtos kasmetinės premijos „Už religinę krikščionybės idealus ugdančią knygą“, įsteigė dar vieną kasmetinę premiją „labiausiai pasižymėjusiam religinėje veikloje Lietuvos visuomenininkui“ — 1000 dolerių. Premijas skiria specialios Lietuvių katalikų mokslo akademijos komisijos. (Lietuvos aidas, Nr. 96)

MALONIOS KULTŪROS NAUJIENOS

Dejones dėl kultūros krizės nuolat paneigia daugelis faktų, tarptautinis lietuvių menininkų pripažinimas. Maloni žinia pasiekė ir iš Permėje (Rusija) vykusio stambaus tarptautinio baleto konkurso, kuriame dalyvavo Bulgarijos, Japonijos, Kroatijos, kitų šalių šokėjai.

Pirmąją vietą žiuri paskyrė Lietuvos operos ir baleto teatro solistei Eglei Špokaitei (antroji ir trečioji pripažinta maskvietėms); Eglei atiteko ir žurnalistų prizas kaip geriausiai šokėjai. Antrąją vietą vyrų grupėje laimėjo Edvardas Smalakys, taip pat to teatro solistas. Konkurso, kuriame dalyvavo 46 šokėjai, nugalėtojų laurai liudija, kad skūstis šios meno šakos talentais negalime.

Ta pačia proga galime pasidžiaugti ir muzikos talentu — jaunąja Jurgita Žiūraite, smuikininke iš Prienų, trijų tarptautinių Balio Dvariono konkursų laureate, kuriai Lietuvos muzikų rėmimo fondas įteikė vertingą dovaną — 1200 dolerių kainavusį smuiką (XXI amžiaus, Nr. 36)

Daugiau kaip šimte pasaulio valstybių veikia tarptautinė SOS vaikų kaimų organizacija. Ji rūpinasi vaikų socialine globa, steigia vaikų našlaičių kaimus. Tokius kaimelius ši organizacija nutarė steigti ir Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje. Pirmasis tokio kaimelio statybos kertinis akmuo padėtas Vilniuje, Viršuliškėse. Kertinio akmens šventinimo ceremonijoje kalbėjęs monsinjoras Vytautas Kazlauskas, SOS vaikų kaimų organizacijos Lietuvoje vadovas, pasidžiaugė konkrečių darbų pradžia, bet dar ir pastebėjo, kad socialinės globos sistema Lietuvoje yra iš esmės taisytina. Ceremonijoje dalyvavo Vilniaus vyskupas Juozas Tunaitis, „Ave Marija“ giedėjo „Liepaičių“ choras.

Vilniaus SOS vaikų kaime bus keliolika namelių, kuriuose gyvens globos reikalingi vaikai ir jų globėja, tapsianti jiems motina iki pilnametystės. Žinoma, tai labai reikalinga veikla, bet ją reikėtų plėsti ir plėsti... (XXI amžius, Nr. 32)

KŪRYBINGIAUSIŲ ŠEIMŲ ŠVENTĖ

Į Rumšiškės buvo susirinkę šeimyniniai liaudies muzikos ansambliai iš visos Lietuvos. Čia vyko tarptautiniams šeimos metams skirta šventė „Graži mūsų šeimynėlė“, kurią surengė Lietuvos vaikų fondas, Lietuvos kultūros centras, „Šeimos“ žurnalo redakcija ir Lietuvos liaudies buities muziejus.

Rumšiškių muziejaus sodybose koncertuoti pasklido apie keturiasdešimt į šventę sukviestų kūrybingiausių šeimų iš įvairių šalies vietų. Keturi šimtai žmonių — kelias giminaičių kartas vienijantys kolektyvai — ne tik grojo, bet ir demonstravo amatus, vaišino žiūrovus tradiciniais valgiais. Ypač šiltai žiūrovų buvo sutikti gausiausi, net po dvidešimt muzikalių šeimos narių subūrę, ansambliai — Gaižauskai iš Vilniaus, Vietai iš Šiaulių, Leščinskai iš Pakruojo. (Lietuvos aidas, Nr. 100)

METŲ KNYGA

Žinomi Lietuvos rašytojai, leidėjai bei literatai buvo susirinkę į baigiamąjį kultūros žurnalo „Santara“ ir koncerno EBSW paskelbto konkurso „Metų knyga“ renginį — konkurso nugalėtojų apdovanojimą. — Esame knygos svečiai ir šiandien vėl susėdome prie jos stalo, — sakė poetas J. Marcinkevičius, pradėdamas vakarą.

Anot poeto, pasaulio triukšmas dažnai nustelbia subtilių knygos kalbėjimą, bet knyga kantri. Ji, kaip motina, laukia ir nepriekaištauja. Niekada neišsėmsi jos gilumos, nepasisotinsi jos duona, nokstančia bibliotekų lentynose.

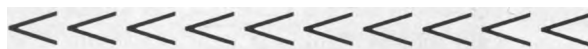
Pristatydamas knygas laureates, „Santaros“ vyr. redaktorius R. Norkus sakė tikįs, „jog šis rūpestingos J. Marcinkevičiaus rankos palytėtas renginys išaugs į didelę šventę, o verslininkų dalyvavimas liudija — netiesa, jog jiems rūpi vien pinigai“.

Pasak konkurso vertinimo komisijos pirmininko akademiko A. Gaižučio, iš pradžių atrodė, kad knygų, pretenduojančių į konkurso prizus, bus nedaug, tačiau leidyklos pasiūlė geriausius savo leidinius, ir jų susidarė apie šimtą. Vertinimo komisija stengėsi pasverti viską: idėją, tekstą, autorių indėlį, meninę leidinio išvaizdą. Nemažai ir pasiginčyta. Ginčų nekilo tik dėl vienos knygos — E. Ulčinaitės sudarytos Lietuvos XVI-XVIII a. poezijos antologijos „Dainos pasauliui, saulei ir sau“. Anot leidinio sudarytojos, ši knyga — dar vienas mėginimas įvertinti mūsų kultūros palikimą, kuris ilgą laiką buvo užmirštas. „Dainos pasauliui, saulei ir sau“ įvertintos pagrindiniu konkurso diplomu ir 5000 Lt premija. Tai, konkurso vertinimo komisijos nuomone, geriausia 1993 m. Lietuvoje išleista knyga.

Diplomais ir 1000 Lt premijomis apdovanotos dar penkios geriausios knygos: A. Astiko „Lietuvos ordinaai, medaliai ir ženklai“, L. Tapino „Septynios vienvėdos Paryžiuje“ (apie O. Milašų ir jo gyvenimą Paryžiuje), Z. Zinkevičiaus „Rytų Lietuva praeityje ir dabar“, albumas „Lietuvos bažnyčių menas“ ir V. Gasiliūno sudaryti „Metmenų laisvieji svarstymai“. (Lietuvos aidas, Nr. 101)

PRISIMINTAS LIETUVOS KANKINYS

Lietuvos katalikų mokslo akademija, Lietuvos mokslo akademija ir Utenos katalikiškos dvasios „Saulės“ vidurinė mokykla surengė arkivyskupo Mečislovo Reinio, Lietuvos kankinio, 110-jų gimimo metinių minėjimą. Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčioje šv. Mišias aukojo Panevėžio vyskupas Juozas Preikšas, kunigas dr. prof. Antanas Liuima, atvykęs iš Romos, Panevėžio kurijos kancleris mons. Jonas Juodelis, mons. Alfonsas Svarinskas, Utenos klebonas dekanas Petras

ŠYPSENŲ MIESTAS

Tylos ir ramybės mieste
 Tarp žaidžiančių su saule marškinių
 Buvau aš gimęs ir gyvenus
 Tarp paprastų gerų žmonių
 Dabar tik kartais ten nuklydus
 Susitinku su likimu
 Kuris šypsojosi kasdieną
 Kai eidavau šviesiu keliu
 Tenai nebuvo to kas skęsta
 Purve ir chaose daiktų
 Visi laimingi gėrė tiesą
 Tiesiog iš plaukiančių dausų
 Ir paukščiai nebijojo nieko
 Ir žvėrys laikėsi šalia
 Ten būta jūros, būta vėjo
 Ten viskas liejosi džiaugsme
 Dabar kas vakarą meldžiuosi
 Kad sapnas būtų palankus
 Nuneštų mane į tą kraštą
 Kur giedras gainosi dangus.

1992

PASIILGAU

Mano akys pasiilgo žvaigždės
 Iš vaikystės laukų
 Tėvo pirštais dangaus
 išbraidyto
 Mano ausys pasiilgo garsų
 Vėjo žodžiais išdainuotų
 Motinos krūtyse banguojančių
 Mano siela pasiilgo tiesos
 Tos šventos, tos mažos
 Jog esu savo žemėje
 Viso, ko pasiilgau kaip šviesos
 Amžinos tamsos slėnyje.

1992

Adomonis. Šv. Mišiose dalyvavo daug svečių, visi "Saulės" mokiniai ir mokytojai, atvykę su savo vėlia-va, daug tikinčiųjų. Giedojo parapijos ir mokyklos choras. Prieš šv. Mišias mons. Svarinskas nuoširdžiai kreipėsi į jaunimą, kviesdamas veiksmingesniam atgimimui. Jo Ekcelencija prisiminė arkivyskupo Reinio gyvenimo kelią iki kankinystės ir mirties Vladimiro kalėjime, kitus vyskopus kankinius ir visus mūsų tautos kankinius, palinkėdamas visiems tvirtumo, kurį jie turėjo. Paragino melstis į Šv. M. Mariją, Kankinių Karalienę, kurios vardu Utenoje pastatyta didinga koplyčia Lietuvos laisvės kovotojų parti-zanų atminimui.

Po pamaldų kultūros rūmuose įvyko konferencija ir meninė dalis. Buvo daromi pranešimai. Dr. Al-dona Vasiliauskienė kalbėjo apie arkivyskupo Reinio gyvenimą ir veiklą. Dr. Liudas Truska apžvelgė Lietuvos vidaus ir užsienio politiką, arkivyskupui (tada dar kunigui), M. Reiniui būnant užsienio reikalų ministru. Daugailių klebonas kun. Petras Baltuška papasakojo keliolika epizodų iš arkivyskupo gyveni-mo ir veiklos. (XXI amžius, Nr. 41)

TEISINGAS, TAISYKLINGAS, TINKAMAS

Būdvardis *teisingas* dažniausiai vartojamas reikšme “atitinkantis tiesą, tikrovę, neprasilenkiantis su tiesa, nemelagingas”, pvz., *teisingas žodis, teisinga nuomonė, teisingas liudijimas, teisingas teismo sprendimas, teisingas žmogus* (kuris savo žodžiais ir veiksmais nenusikalsta tiesai, nepažeidžia kitų teisių).

Ir šnekamojoje kalboje, ir raštuose būdvardis *teisingas* (taip pat irrieveiksmis *teisingai*) gana dažnas, o periodinėje spaudoje — kartais net ir per dažnas. Būdvardis *teisingas* neretai be reikalo išstumia kitus žodžius — *taisyklingas, tinkamas, geras, tikslus* ir pan. Šių žodžių negalima laikyti būdvardžio *teisingas* sinonimais.

Duosime keletą būdingesnių pavyzdžių, dažniausiai paimtų iš mūsų periodinės spaudos, rodančių nepageidautinus žodžio *teisingas* vartojimo atvejus.

1. Būdvardis *teisingas* (arbarieveiksmis *teisingai*) keistinas į *taisyklingas (taisyklingai)*:

Tai yra *neteisingas (=netaisyklingas)* šio žodžio rašymas. Sportininkui yra labai svarbu *teisingai (=taisyklingai)* kvėpuoti. Lietuvių kalbos pamokose mokiniai yra mokomi *teisingos (=taisyklingos)* rašybos). Tame straipsnyje ne visur yra *teisingai (=taisyklingai)* dedami skyrybos ženklai. Kai kurie žodžiai yra *neteisingai (netaisyklingai)* vartojami.

Ne vietoje pavartoti žodžiai *teisingas, teisingai* kartais gali sukelti dviprasmiškumo. Pavyzdžiui, periodinėje spaudoje buvo straipsnis, pavadintas “Teisingai rašykime”. Perskaičius tokią

antraštę, ne vienam susidarė įspūdis, kad autorius pasišovęs iškelti kur nors aprašytus iškreiptus faktus. Iš tikrųjų ten buvo keliamos kai kurios kalbos klaidos. Tad toji antraštė turėjo būti: “Taisyklingai rašykime”. Galime dar palyginti pasakymus: *teisinga kalba* ir *taisyklinga kalba*. Teisinga kalba yra tokia, kai žmogus sako tiesą, nemeluoja, o taisyklinga — kai kalboje nepažeidžiamos gramatikos ir kitos taisyklės.

2. Būdvardis *teisingas* (prieiv. *teisingai*) keistinas į *tinkamas (tinkamai)*:

Dažniausiai žmogus tunka dėl *neteisingos (=netinkamos)* mitybos. Tik nuodugniai apžiūrėjęs ligonį, gydytojas gali nustatyti *teisingą (=tinkamą)* gydymą. Labai svarbu *teisingai (=tinkamai)* suderinti rūbų spalvas. Jie savo sūnų auklėja *neteisingais (=netinkamais)* metodais. Vaiko energiją reikia nukreipti *teisinga (=tinkama arba gera)* linkme. Skaitant *teisingiausias (=tinkamiausias, geriausias)* — atstumas nuo knygos yra 33–35 cm. *Neteisingai elgiasi (=netinkamai elgiasi, negerai daro)* tie, kurie tuoj po valgio eina maudytis.

3. *Teisingas (teisingai)* keistinas į *tikslus (tiksliai)*:

Ar negalėčiau sužinoti *teisingą (=tikslų)* laiką? Aš neatsimenu jo *teisingo (=tikslaus)* adreso. Prokuroras prižiūri, ar *teisingai (=tiksliai)* laikomasi įstatymų. Šis apibrėžimas yra *neteisingai (=netiksliai)* suformuluotas.

Dar galima pridurti, kad šnekamojoje kalboje žodis *teisingai* labai dažnai vartojamas tais atvejais, kai klausytojas, atsiliepdamas į kito kalbą, patvirtina jo žodžius ar pritaria jo nuomonei. Tokiais atvejais daug vaizdingesni ir būdingesni būtų kitokie patvirtinimai: *teisybė, gerai sakai, iš tikrųjų* ir t.t. Štai pora pavyzdžių:

— Aš manau, kad mums reikėtų trupučiuką pailsėti.

— *Teisingai (=Iš tikrųjų, Gerai sakai).*

— Žiūrėk, jau tavo laikrodis sustojęs.

— *Teisingai (= Tikrai, Teisybė, Iš tikro).*

Iš visų čia pateiktų pavyzdžių, matyti, kad daugeliu atvejų, būdvardį *teisingas* arrieveiksmį *teisingai* pakeitę kitais artimos reikšmės žodžiais, ne tik pajvairiname kalbą, bet ir tiksliau išreiškiame savo mintis.

Kodėl sniegas baltas?

Kiekviena snaigė yra ledo kristalas, o ledo kristalai yra bespalviai. Bet kiekvienas kristalas turi daug sienelių. Tos sienelės — tarsi maži veidrodžiai, kurie atspindi saulės šviesą. Kelios kiekvieno kristalo sienelės gali atspindėti šviesą tiesiai į mūsų akis, kaip ir tikri veidrodžiai. Sniego lauke gali būti milijardai kristalų ir trilijonai veidrodėlių. Visumos efektas — akinanti baltuma. Toks blizgesys gali pakenkti akims. Kai šviečia saulė, nuo sniego spindėjimo ypač gerai saugo tamsūs akiniai, kurie sulaiko ultravioletinius spindulius.

Nereikės stetoskopo

“Įkvėpkite. Nekvėpuokite”. Taip sako gydytojai ir spaudžia prie krūtinės stetoskopą. Bet šio įrankio, išrasto dar XIX amžiuje, greitai bus galima atsisakyti.

Škotijos Glasgo universiteto tyrinėtojai jau bando naują diagnostinę techniką, panaudojančią žmogaus mikrobangas arba šilumos spinduliuavimą. Elektroninis įtaisas tyrinėja žmogaus kūną, o radijo antena perkelia stetoskopinį “piltuvėlį” į kitą vietą. Vietoje vamzdelių, įstatomų į gydytojo ausis, laidai perduoda kūno pakitimus, lygindami juos su normaliu kūno mikrobangų modeliu. Tuoj

pat išaiškėja “karštosios vietos” — organai su padidėjusia temperatūra, o kūnas “nukreipia” papildomą kraujo kiekį į pažeistus audinius. O kompiuteris visa tai fiksuoja.

Mirtis graffiti!

Graffiti ir kitokie nešvarumai “neprilips” prie sienos, jeigu ji bus padengta nauja apsaugine danga, neseniai išrasta Mičigano chemikų. Ja galima išpurkšti ar išdažyti daugelį paviršių. Džiūdamos šios medžiagos molekulės sukimba tarpusavyje ir su siena, suformuodamos permatomą bespalvę dangą. Jos neįmanoma sudrėkinti nei vandeniu, nei acetonu, nei metilo etilo ketonu. Ši danga tinka ir automobilių paviršiui, vinilo gaminiais ir kitiems kietiems paviršiams. Danga kol kas dar neužpatentuota ir neturi pavadinimo. Bet kai kompanijos pradės ją naudoti, bus paskelbtas karas piešiniams ant sienų — rašalas ar purškiamieji dažai galės būti nutrinti tiesiog drėgnu popieriumi.

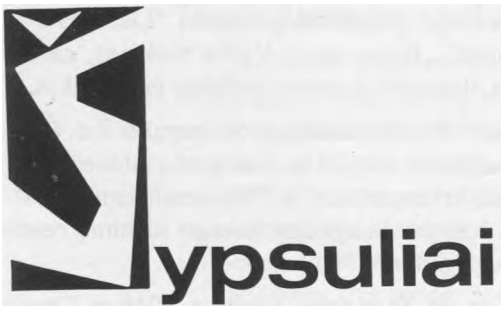
Svarbiausios alergijos priežastys

Šveicarų mikrobiologas K. Temeris tvirtina, kad žmonės kur kas mažiau susirgtų alerginėmis ligomis arba ir visai jų išvengtų, jei nemiegotų šiltoose ir minkštuose pataluose, atsisakytų kilimų ir minkštų baldų, nelaikytų šunų ir kačių. Alerginių ligų priežastis, mokslininkų nuomone, yra akiai nematomi parazitai, besislepiantys plunksnose, baldų apmušaluose, gyvūnų kailiuose.

Kiek svėrė dinozaurai?

Helsinkio universiteto mokslininkas I. Hokenenas pamėgino apskaičiuoti, kiek svėrė pats didžiausias keturkojis gyvūnas, gyvenęs Žemėje priešistoriniais laikais. Išstudijavęs visus biomechaninius procesus, jis padarė išvadą, kad didžiausias dinosauro svoris galėjo būti apie šimtą tonų.

■ Prie Kryžių kalno trijų hektarų plote kuriamas “Vilčių parku” pavadintas ažuolynas. Parką įsteigti pasiūlė Kryžių kalno tarybos valdyba su pirm. S. Šerkšniu. Kard. V. Sladkevičius atsakingu parko vadovu paskyrė Šv. Ignaco jėzuitų bažnyčios Šiauliuose rektorių kun. Stasį Kazėną, SJ. Vilčių parke sodinamais ažuoliukais tėvai pagerbs savo vaikus, vaikai tėvus. Čia galės būti pagerbti ir šiaip asmenys. Centre pasodintas ažuoliukas pop. Jonui Pauliui atminti.

Neseniai su savo draugu važiauvau autobusu, kuris buvo pilnas keleivių. Mes ramiai sau sėdėjome. Pažvelgęs į savo draugą, labai nustebau, kad jis sėdėjo užsimerkęs.

— Ar tau skauda galvą? — pasiteiravau.

— Žmogau, — tarė jis, — aš negaliu žiūrėti, kaip tos vargšės moterys turi stovėti, kai vyrai joms neužleidžia vietų.

Vyras atsisėdą prie žmonos, kuri siuva sau suknelę, ir sako:

— Būk atsargi, kad su adata neįsidurtum piršto. Pasuk siūlą į kitą pusę...

— Klausyk, — atkertajam žmona, — tu manęs nemokyk, kaip siūti — aš savo darbą gerai moku.

— Aš tavęs nemokau, — atsako vyras, — tik norėjau tau parodyti, kaip aš turiu jaustis, kai tu mane mokai automobilyje, kai aš vairuoju.

Svečias parašė vieno viešbučio savininkui Ispanijoje, kad jis norėtų apsigyventi viešbutyje su savo šunimi.

Savininkas šitaip jam atsakė:

— Iki šiol dar nebuvo atsitikimo, kad šuo pavogtų šaukštą, kad šluostytųsi savo letenas į užuolaidas. Be to, dėl jų kaltės niekada nebuvo užlieti vandeniu vonios kambariai. Su malonumu lauksiu tamstos šuns.

Susitinka dvi geros draugės. Viena jų sako antrai:

— Žinai ką, vakar susirinkime mes daug

kalbėjomes apie tave. Kai kurios man sakė, kad tu panaši į ožką.

— O ką tu į tai atsakei?

— Aš sakiau, kad nereikia žmogaus vertinti pagal jo išvaizdą.

— Koks skirtumas tarp šaulio ir gydytojo?

— Šaulys užmuša žmogų, kai pataiko, o gydytojas — kai nepataiko.

— Jau šešeri metai nesikalbu su savo žmona.

— Kodėl?

— Nenoriu jos pertraukti.

Kritikas į mėgėjos dainininkės užklausimą, ar jis pastebėjęs, kaip vakar jos balsas užpildė visą salę, atsakė:

— Taip. Be to, dar pastebėjau, kaip dalis klausytojų dingę iš salės, daugiau erdvės užleisdami jūsų balsui.

■ Šiais metais daug lietuviškų parapijų JAV švenčia savo sukaktis:

100 m. Šv. Andriejaus p. New Britain, CT
(kleb. kun. Jonas Rikteraitis)

100 m. Šv. Kazimiero p. Worcester, MA
(kunigai marijonai:

Vincas Parulis ir Jonas Petrauskas)

90 m. Šv. Kazimiero par. Amsterdam, NY
(kleb. kun. Juozas Grabys)

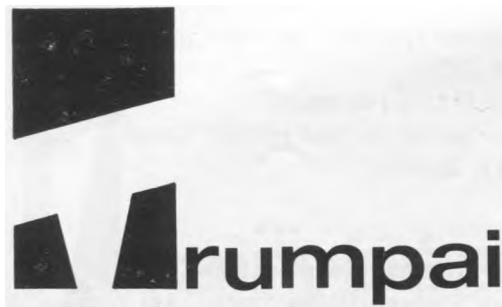
85 m. Nekalto Prasidėjimo p.
Cambridge, MA

(kleb. kun. Simonas Saulėnas)

75 m. Šv. Kazimiero p. Providence, RI
(kleb. kun. Adolfas Klimanskis)

70 m. Šv. Antano p. Detroite, MI
(kleb. kun. Alfonsas Babonas)

■ Birželio pradžioje JAV prez. Bill Clinton lankėsi Romoje ir Vatikane buvo priimtas pop. Jono Pauliaus II.

■ Jungtinių Tautų organizacija 1994-uosius paskelbė Šeimos metais. Prie to prasmingo atsi­gręžimo į šeimą prisidėjo ir katalikų Bažnyčia. Vasario 2 d. popiežius paskelbė savo laišką, skirtą šeimoms. Jame plačiai kalbama apie moterystės kilmę, esmę, pašaukimą ir pareigas.

■ Popiežiškoji Šv. Kazimiero kolegija Romoje viešu laiškų kreipėsi į lietuvių visuomenę, prašy­dama moralinės, dvasinės bei medžiaginės para­mos.

■ Kun. Vincentas Andriuška, 81 m. amžiaus, paskutiniu metu gyvenęs arkiv. J. Matulaičio slau­gos namuose Putname, CT, mirė gegužės 3 d.

■ Kun. Stasys Neimanas, generalinis lietuvių evangelikų reformatų superintendentas, balandžio 24 d. savo vadovaujamoje bažnyčioje paminėjo 95 m. amžiaus ir 65 m. kunigavimo sukaktis.

■ Geg. 7 d. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje bu­vo surengtas sakralinės muzikos koncertas pop. Jono Pauliaus II pontifikato penkioliktosioms metinėms paminėti. Koncerto organizatorius Jan Milun, lenkų kilmės amerikietis. Koncerte buvo atlikti ne tik senųjų pasaulinio masto kompozitorių (Bacho, Haendelio, Monteverdi), bet ir šiuo­laikinių JAV lietuvių kompozitorių (J. Kačinsko, J. Gaidelio ir kt.) kūriniai. Koncerte dalyvavo Lie­tuvos muzikos akademijos chorai, simfoninis orkestras, Lietuvos, Lenkijos ir JAV vokalistai, vargonininkai.

■ Balandžio 29 d. New Jersey mirė dr. Jokūbas Stukas, nuo 1963 m. profesoriavęs Seton Hali uni­versitete So. Orange, NJ. Jis labai plačiai reiškėsi lietuviškoje veikloje, nuo 1943 m. turėjo lietu­

višką radijo programą, pavadintą "Lietuvos atsi­minimai". Buvo uolus Vyčių veikėjas, garbės narys, ilgametis jų centro valdybos pirmininkas.

■ Kun. Antanas Saulaitis, SJ, gegužės 8 d. Čika­goje atšventė savo 25 m. kunigystės jubiliejų. "Per pasaulį keliaujančiam" ir "visur esančiam" (tik re­tai Čikagoje) čikagiečiai surengė Jaunimo centre kuklų pagerbimą.

■ Kun. dr. Klemensas Žalalis, g. 1918 m. Utenos apskr., mokėsis Romoje, buv. vyskupų Pr. Brazio, MIC, ir A. Deksnio sekretorius, paskutiniu metu gyvenęs pranciškonų vienuolyne Brooklyn, NY, mirė balandžio 27 d.

■ Šiluvos lietuvių parapija Londone, Kanadoje, rugsėjo mėn. minės savo veiklos 35 m. sukaktį. Parapijai šiuo metu vadovauja kun. Kazimieras Kaknevičius.

■ Apreiškimo lietuvių parapija Brooklyn, NY, rugsėjo mėn. minės savo veiklos 80 m., o jos kle­bonas kun. Vytautas Palubinskas kunigystės 40 m. sukaktis.

■ Kun. Hermanas Šulcas, salezietis misionierius, nuo 1979 m. dirbo Afrikoje, Ruandos (Rwanda) valstybėje. Kilus genčių tarpe žiauriam pilietiniam karui, jo vadovaujamoje Musha parapijoje buvo nužudyta 1200 asmenų. Jungtinių Tautų karių dalinys kun. H. Šulcą ir kitus misionierius iš­skraidino į Vokietiją.

■ Aušros Vartų lietuvių parapija Montrealyje, Kanadoje, gegužės 1 d. atšventė 40 m. sukaktį. Ta proga buvo atvykęs vysk. P. Baltakis ir suteikė Sutvirtinimo sakramentą. Šios parapijos klebonas yra kun. Juozas Aranauskas, SJ, jam talkina kun. Kazimieras Ambrasas, SJ.

■ Balandžio 17 d. Clevelando Dievo Motinos lie­tuvių parapijos auditorijoje buvo surengta reli­ginės giesmės ir muzikos šventė, pavadinta "Iš Ta­vo rankos" vardu. Šio jungtinio koncerto inicia­torės ir dirigentės — Rita Čyvaitė-Kliorienė ir Dalia Skrinskaitė-Viskontienė, kompozitorius diri­gentas Jonas Govėdas. Programą atliko jungtinis Toronto "Volungės" ir Clevelando Dievo Motinos parap. chorai. Dalyvavo solistai A. Pakalniškytė-Puodžiūnienė, J. Vaškas, J. Muliolis, smuikininkė R. Melkienė.

Juoz. M.

36-asis "Laiškų lietuviams" konkursas

Skelbiame straipsnio konkursą suaugusiems ir jaunimui. Jaunimui priklausys tik viduriniųjų ir kitų tolygių mokyklų moksleiviai. Jaunimas būtinai prie straipsnio turi pažymėti, kad jis skiriamas jaunimo grupei. Konkurso taisyklės bus maždaug tos pačios kaip ir praėjusiuose konkursuose, tik straipsniai turės būti parašyti būtinai mašinėle su pakankamais tarpais tarp eilučių. Ranka rašytų į konkursą nepriimsime. Suaugusiųjų rašiniai turės būti maždaug 4-9 puslapių, o jaunimo — bent 2 puslapių, bet pageidaujama ir ilgesnių. Premijų skaičių ir didumą nustatys vertinimo komisija.

Siūlomos trys temos: 1. Kelias į Lietuvos dvasinį prisikėlimą; 2. Šeima — meilės mokykla; 3. Kitus įveikti gali daug kas, save įveikti gali tik žmogus.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, į atskirą vokelį įdedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas. Ant vokelio užrašoma tik slapyvardis. Vokelis kartu su straipsniu įdedama į didesnę voką ir siunčiama šiuo adresu: "Laiškai lietuviams", 2345 W. 56th St., Chicago, IL 60636, USA. Straipsniai turi pasiekti redakciją iki 1995 m. vasario mėn. 16 dienos. Vėliau atėjusieji nebus priimami.

Gal bus naudinga paaiškinti porą pakeitimų konkurso taisyklėse. Visuomet pageidavome, kad straipsniai būtų rašomi mašinėle, bet leisdavome rašyti ir ranka, jei kam buvo visai neįmanoma rašyti mašinėle. Ir tokiu atveju vis primindavome, kad turi būti labai aiški rašysena. Daugiausiai visi rašydavo mašinėle, tik vienas kitas ranka. Deja, ne visi ranka rašyti straipsniai būdavo lengvai įskaitomi. Būdavo vargo ir redakcijai, ir rinkėjams. Paprastai tuos straipsnius turėdavome perrašyti mašinėle. Bet kartais reikėdavo perrašyti ir mašinėle rašytus straipsnius, nes būdavo labai nublukusios raidės, viskas labai sugrūsta, nepalikta didesnių tarpų tarp eilučių. Kai kurie atsišviesdavo savo rašinį ir tą atšvietą atsiųsdavo mums, sau pasilikdami originalą. Reikėtų daryti priešingai.

Kita naujovė — tai premijos. Pirmiau paprastai skirdavome penkias premijas. Tada konkursuose dalyvaudavo maždaug 20-30 asmenų. Dabar jau dalyvauja daugiau kaip šimtas. Dėl to labai džiaugiamės ir norime įvertinti bei patenkinti kiek galima daugiau dalyvių. Bet mūsų premijų fondas nedidėja, tad nutarėme duoti daugiau premijų, bet mažesnių. Beveik visi konkurso dalyviai dabar būna iš Lietuvos, tad manome, kad už savo kelių puslapių rašinį gauti kelias dešimtis dolerių jau yra šis tas.

Neseniai mane paklausė vienas dvasininkas, ar konkurse gali dalyvauti ir kunigai. Mano atsakymas buvo: "Ne tik kunigai, bet ir vyskupai!" Malonu, kad konkursuose dabar dalyvauja iš Lietuvos įvairių sričių intelektualai. Laukiame, kad daugiau dalyvautų jaunimo, o taip pat ir mūsų išeivių. Konkurse dalyvaujama ne tik norint laimėti premiją, bet pasidalinti savo mintimis su kitais, praturtinant jų dvasinį gyvenimą.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas — Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija A. Jurkutė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užabalienė. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. FAX (312) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.